حضور دے نور دے
ثبوت وچ نظماں دا مدلل شاہکار
حضور صلی اللہ علیہ وسلم
بشر نے کہ نور نے
شاعرِ اہلسنت
الحاج حافظ محمد حسین حافظ قادری رضوی
ناشر
اکبر بک سیلرز لاہور

یا اللہ جل جلالہ

۷۸۶
۹۲

یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

قد جاءکم من اللہ نور و کتاب مبین

حضورؐ دے نور دے ثبوت وچ پنجابی نظماں دا مدلل شاہکار

حضورؐ بشر ہون کہ نور نے

مصنف

استاد الشعراء شاعر اہلسنت حافظ محمد حسین حافظ قادری رضوی
۷۵/بی۔ ناظم آباد۔ فیصل آباد

ناشر
اکبر بک سیلرز
زبیدہ سنٹر ۴۰ اردو بازار لاہور Ph: 7352022

کتاب		حضور تیئیں نے کر نور نے
پہلی وار	ایک ہزار	مئی ۱۹۵۷ء
دوسری وار	ایک ہزار	جولائی ۱۹۵۸ء
تیسری وار	ایک ہزار	جنوری ۱۹۶۰ء
چوتھی وار اضافے نال	ایک ہزار	اکتوبر ۱۹۷۷ء
مصنّف و طابع		حافظ محمد حسین حافظ
ناشر		ایم اے نیاز احمد صاحب
کتابت		شریف قادری
صفحات		۹۶
سائز		۲۲ x ۱۸ / ۸
ہدیہ		-/50 روپے

ناشر
اکبر بک سیلرز
زبیدہ سنٹر ۴۰ اردو بازار لاہور Ph: 7352022

انتساب

دربارِ رسالت دے پہلے شاعر اپنے آقا و مولا

حضرت حسان بن ثابت

رضی اللہ تعالیٰ

(جنہاں نوں حضورؐ دی موجودگی وِچ کفاراں نوں شعراں وِچ جواب دین دی سعادت نصیب ہوئی اے)

دے حضور وِچ **حضور بشر نے کہ نور** نے کتاب بڑے ادب تے احترام دے نال پیش کرنا والا۔

آقائے حسان دا مقلد

حافظ محمد حسین حافظ

آواز

بزرگو، دوستو تے عزیزو! خدا کرے کہ میری آواز تہاڈے تیکر پہنچ جاوے
میں اپنے جذبات دا مکمل خاکہ تہاڈے سامنے پیش کر سکاں۔ ایہہ کتاب جیہڑی کہ تہاڈے
ہتھاں وچ اے ——— ایہدے وچ حافظ محمد حسین حافظ
ہوراں نے اپنے سچے عقیدے دا اظہار کیتا اے۔ پُٹھے تے گندے عقیدے رکھن والیاں
لوکاں نوں اک روشنی دی کرن دکھائی اے جیہڑے بدعتاں تے تعصباں دے جنون وچ
اپنی عقل سلیم نوں وی کھو بیٹھے نے۔ خدا کرے اوہ وی اپنے گریبان وچ منہ پا کے
ذرا سوچ وچار توں کم لین۔ تاکہ انہاں نوں خدا دے بعد کوئی ہور چیز وی نظر آوے تے
جے اوہناں پٹھ کنڈیاں نوں سوچ وچار کرن دے باوجود وی اپنی پلیٹھ نظر نہ آوے
تے فیر ایہدے وچ کسے دا کی قصور اے۔
ایس کتاب وچ جیہدا ناں حضور البشر نے کہ نور نے رکھیا اے جیہنوں پڑھن
دے بعد ای کوئی اندازہ کیتا جا سکدا اے۔ جنہاں دوستاں دی نظر وچوں ایہہ حقیر تحفہ
گذرے ساڈی دعا اے کہ اللہ تعالیٰ انہاں نوں سمجھن دی توفیق دیوے تے اپنے حبیبؐ
دے صدقے ساڈے گناہواں نوں معاف کرے۔ آمین ثم آمین!

تہاڈا

بابا عمر دین الفت

صدر پنجابی بزم ادب فیصل آباد

نکھیڑا

حضور صلی اللہ علیہ وسلم دے ربی نور ہون دا ایہہ مطلب نئیں کہ حضور خدا دے نور دا ٹکڑا نے۔ نہ ایہہ کہ رب دا نور حضورؐ دے نور دا مادہ اے۔ نہ ایہہ کہ حضورؐ خدا دی طراں ازلی، ابدی، ذاتی نور نے (تا کہ شرک کفر لازم آوے) صرف مطلب ایہہ وے کہ حضور صلی اللہ علیہ وسلم بلا واسطہ رب کولوں فیض کرن والے نے تے ساری مخلوقات حضورؐ دے نال رب دا فیض لین والی اے۔ جس طراں اک چراغ دوجے چراغ نال جلا کے تے فیر ہور ہزاراں چراغ جلا لیتے جاندے نے۔ اک شیشہ سورج دے سامنے رکھو کہ اوہ چمک جاوے۔ پھیر اوہنوں اوہناں شیشیاں ول کرو جیہڑے ہنیر کوٹھڑی وچ نے تے ایس شیشے دے عکس نال سارے شیشے جگمگا اٹھن لگ پین گے۔ ایتھوں ایہہ ظاہر ہویا کہ پہلے شیشے وچ ناں تے سورج آتر کے آگیا نہ اوہدا کوئی ٹکڑا شیشے وچ کٹ کے سما گیا اے۔ بلکہ ہویا ایہہ کہ پہلے شیشے نے بلا واسطہ سورج کولوں روشنی لئی۔ باقی شیشے اوہدی روشنی نال چمک پئے نے ایہدی ایہہ مثال سمجھو جس طراں اللہ تعالیٰ نے فرمایا حضرت آدم علیہ السلام دے بارے وچ

وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِيْنَ

ترجمہ: (اور جب میں انہیں درست کر دوں اور ان میں اپنی روح پھونک دوں تو تم سب ان کیلئے سجدے میں گر جانا)۔ دوجی جگہ فرمایا حضرت عیسیٰ علیہ السلام دے بارے وچ کہ عیسیٰ علیہ السلام رب دی روح نے۔ ایہدا مطلب ایہہ نئیں کہ حضرت عیسیٰ ربدی روح دا ٹکڑا یا جز نے۔ معاذ اللہ تے ایہناں بے دیناں دے دماغاں دا اندازہ لاؤ جیہڑے کہندے نے تسیں رب دے نور وچوں لبھندے او تے ایہدا مطلب ایہہ ہویا کہ رب نے اپنے نور دا ٹکڑا کٹ کے نبی نوں دے دتا جس طراں کسے جاہل نے ایہہ شعر آکھیا اے۔

حضور نور رب چوں عقیدہ ساڈے بھائیاں دا
عیسیٰ پت رب دا عقیدہ اے عیسائیاں دا
گویا ایس گل وچ دونویں اک مک نے
لفظ وکھو وکھ تے مفہوم دوہاں دے اکے!

حافظ محمد حسین حافظ

نویدِ مسرّت

ناظرین کرام! "حضُورؐ بشر نے کہ نُور نے" کتاب بفضلہٖ تعالیٰ تقریباً ستاراں
ورھیاں چھپی پرانیاں نظماں توں علاوہ نویاں نویاں مضموناں نال بن سنور کے فیر بازار
وِچ آئی اے۔ میریاں دوسریاں کتاباں "نُور دی بارش، ہیریاں دی کان،
رحمتاں دی کان" وی چھپ کے بازار وِچ آگئیاں نے۔ میری شاعری دیاں ابتدائی
تصنیفاں ایہو ای نے۔ جیہڑیاں کجھ مجبوریاں دی وجہ توں اَینا چِر نئیں چھپ سکیاں۔
اکثر دوستاں دے سینکڑے خطوط ایہناں تصنیفاں بارے مینوں آوندے رہندے نے۔
کئیاں کرم نوازاں نوں میں اپنیاں مجبوریاں توں جوابی خطاں دے ذریعے آگاہ کردتا سی
جنہاں سجناں نوں میں خطاں دے جواب نئیں دے سکیا انہاں دے توں معذرت چاہنداں واں
ایہہ چارے تصنیفاں حضُور نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم دے گستاخاں دے جواب وِچ لکھیاں
گئیاں نے۔ ناظرین ساڈے فیصل آباد وِچ اِک شاعر ابولہب تے ابوجہل فطرت دا جمیاں ہویا اے
جیہدا ناں سعید اُلفت اے پیر سر توں پیراں تیک۔ کذاب تے حضُورؐ دا گستاخ اے
ایس کذاب تے بے ادب دیاں نظماں دا پورا پورا جواب اِنہاں تصنیفاں وِچ دِتا گیا اے
"حضُورؐ دے نُور تے مکمل بحث، حضُورؐ دی بے مثل بشریت تے مکمل بحث
حضُورؐ دے علمِ غیب تے مکمل بحث، حضُورؐ دے حاضر ناظر ہون تے
مکمل بحث"، اِنہاں چوہاں کتاباں وِچ کیتی گئی اے۔ باقی اُلفت خبیث دی گندی زبان
وِچ ایہدا پوسٹ مارٹم وی کیتا گیا اے۔ ناظرین! مینوں چنگی طراں ایس گل دا احساس اے
کہ اِک ادیب یا شاعر نوں ایہہ زیب نئیں دیندا کہ انسانیت توں گرے ہوئے نازیبا الفاظ
غلاظت آلود فقرے اپنی شاعری وِچ استعمال کرے۔ فیر میرے جیہا شاعر جہنوں
مدحتِ مصطفیٰ دی عظیم نعمت نال شنگاریا گیا ہووے، جیہدی شاعری دا شنگار ای
نعتِ رسول ہووے، ایسی غلاظت آلود زبان استعمال کرے تے بہت ای بُری گل اے

دستو! اصل حقیقت ایہہ وے کہ میں اُلفت مرُدود دیاں اوہ گندیاں نظماں،
پڑھ کے بڑا چر صبر کیتا اے جیہڑیاں اُس لعین نے میرے بارے لکھیاں سنے۔ اخیر اک دن
میں اوس لعنتی اُلفت نال خود ملاقات کیتی جیہدے علمی شاہد پاکستان دے ممتاز شاعر جناب
الحاج صائم چشتی صاحب وی نے۔ میں اُلفت نوں مخاطب کر کے آکھیا اُلفت جی تسیں
غیر مقلد وہابی او تے میں پکا ٹھکا سُنی آں۔ تہانوں وی حق حاصل اے کہ اپنے عقیدے دا
اظہار کرو تے میرا وی حق بن دا اے کہ میں اپنے عقیدے دا اظہار احسن طریقے نال
مؤدب تے شُستہ الفاظ وچ کراں۔ پر ایہہ جیہڑے تسیں کسے دی ذات تے حملے
کردے او ایہہ چنگی گل نئیں۔ فیر ایسیاں ایسیاں گندیاں گالاں شعراں وچ کڈھ جاندے او
جیہڑیاں اِک کنجر تے کی بھڑ کنجر وی کڈھن لگا شرم کھا جاوے۔

تسیں بے غیرت نظم (چمکدے تارے) کتاب وچ لکھ کے تے گالاں دی
اخیر کر چھڈی اے۔ ہُن میں ایس نظم دا جواب جدوں وی لکھاں گا تے میں کیہڑی گھٹ کرنی
ایں۔ گالاں تے مینوں وی کڈھنیاں آندیاں نے ایہہ کیہڑیاں کسے لُغات وچوں لبھنیاں
پینیاں نے۔ پر اک ادیب شاعر دی ایہہ شان نئیں کہ ایہو جہی بیہودہ شاعری کرے۔

جواب وچ اُلفت ہوریں جناب صائم چشتی صاحب ول مُنہ کر کے آکھن لگے
میں دوسرے ایڈیشن وچ یا تے ایہہ نظم کتاب وچوں کڈھ دیواں گا۔ یا کسے رنگ
وچ ایہدا ازالہ کر دیواں گا۔ تہاڈا میرا وعدہ رہیا۔ تسیں بالکل مطمئن رہو۔
ایس گل نوں گھٹ توں گھٹ دس بارہاں ورھے ہو گئے نے پر اج تیک اوہ نظم
کتاب وچوں نئیں نکل سکی۔

میں ہُن مجبور ہو کے ایس نظم دا جواب ایس کتاب دے اخیر وچ دے
چھڈیا اے۔ بھاویں اوہ نظم میری طبع دے خلاف ای اے پر اوس منافق
نوں میں ایہہ دس چھڈیا اے کہ ہمیشہ کھوہ وچوں اپنی آواز دا ای رولا سُنائی
دیندا اے۔

ایہہ نظم لکھن دی میں ایس واسطے وی جسارت کیتی اے کہ حضورؐ دا گستاخ

اے - ایہو جئے گستاخاں نوں اللہ تعالےٰ قرآن پاک وچ گن گن کے گالیاں کڈھدا اے -

حضورِ پاک دا غلام ہندیاں ہویاں میرا وی حق اے کہ مَیں اُپنے آقا دے گستاخاں دی چنگی طراں مرمّت کراں - دعا کرو اللہ تعالےٰ میری ایس کوشش نوں منظور فرماوے - آمین ثم آمین !

حضورؐ دی بارگاہ دا سگ
حافظ محمد حسین حافظ
۱۹ ستمبر ۱۹۷۷ء

فہرست

جدوں قلم نوں قدرت نے حکم کیتا لکھ عرش اُتے اِک وار کلمہ
بڑے غور دے نال تے ادب سیتی پڑھیں فیر توں نال پیار کلمہ
لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہ تک لکھ کے بولی قلم ایہہ عرض گذار کلمہ
ایہہ جو نال محمدؐ دا ناں آوندا ہے ایہہ کون ایہہ کیہا پکار کلمہ
بارگاہ الٰہی تھیں حکم ہویا او گستاخ بے ادب نادان قلمیں
خبردار نہ کر دراز ایڈی رکھ قابو سے وچ زبان قلمیں۔

تینوں گل ایہہ پچھن دا حق کوئی نہیں لکھا ہو جو ہاں سناندا ہیں
نی توں کی جلنے اس وچ راز کی اے ایہہ جو ناں اپنے ناں لکھاوندا ہیں
اپنے سوہنے توں دُور نہیں ہیں جیویں اینویں ناں وی جد ایہہ چاہوندا ہیں
نہ ایہہ لوح نہ تیرا وجود ہندا جے نہ ایس دا نور بناوندا ہیں
توں بھی میرے محبوب نوں کون آکھیں نی توں کون ہو ویں کون کہن والی
تیرا پھٹ جائے بھیڑے منہ بھیڑا رہویں وچ جہان دے منہ کالی

لکھ اگے محمد رسول اللہ ایہہ میرا بے مثل محبوب وی اے
منڈھ قدیم توں طالب ہاں ہیں ایہدا میرا واحد ایہہ سوہنا مطلوب وی اے
خادم حوراں تے ملک غلمان گوئے شہنشاہ شمال و جنوب وی اے
روح انبیاء دی جان اولیاء دی فخر عیسےٰ تے موسیٰ یعقوب وی اے
خاطر ایس پیارے دی اے قلمے کن کہہ کے دنیا بناواں گا میں
بناں نعمتاں دے فلک نوں کھڑا کر کے تھلے زمیں دا فرش بچھاواں گا میں

سُن کے قلم وچاری تھرّا اُٹھی ایہہ آوازاں جبّار قہّار دیاں
سِر سجدے چہ سُٹ کے کہن لگی رکھنوں سارا سُن ایس اسرار دیاں
صدقے ایس محبوب دے یا مولا بخش غلطیاں دے خطاکار دیاں
کئی سو وار جد پاک درود پڑھیا آئیاں غیبوں نداواں غفّار دیاں
جیکر واسطہ پیارے دا پایا ای جا ہو گئی اے ہُن نجات تیری
جے نہ واسطہ سوہنے دا پاوندی توں حشر تیک نہ کجھ پچھدا بات تیری

○

بے اِک ہور میں بخشداں تاج تینوں سِر کسے دے ایسا نہ تاج ہوسی
چوداں طبقاں دے شاہی نظام اُتے تیرا حُکم ہوسی تیرا راج ہوسی
حافظ جیہے ادیباں تے شاعراں نوں تیری قدر ہوسی تیری لاج ہوسی
قلمے جنہوں وی قلم توں کر دِتّا ساری عُمر نہ اوہدا علاج ہوسی
ہاں ایہہ ضرور توں یاد رکھّیں دلیاں میں مِٹا ایہہ شک تیرا
اوناں چر نہ ڈہیں گی کم قلمے
جتّاں چر نہ وڈھے کوئی نک تیرا

○

اشعار فارسی

معراج میں جبریل سے کہنے لگے شاہِ اُمم! تُو نے دیکھا ہے جہاں بتلاؤ تو کیسے ہیں ہم
کہنے لگے رُوح الامیں اے مہ جبیں تیری قسم آفاقہا گردیدہ ام مہرِ بُتاں ورزیدہ ام
بسیار خوباں دیدہ اَم لیکن تُو چیزے دیگری

پنجابی رنگ

مُصطفےٰ محبُوبِ رب فخرِ عجم سوہنے نبیؐ
معراج والی رات نوں پوشاک پا کے جنّتی
نوُری نوری چہرے اُتّے سہرہ بنّھ لبیّن دا
بیٹھ گئے بَن ٹھَن براق اُتّے محمدؐ مُصطفےٰ
اِرد گِرد ے لایا جھُرمٹ نُوری مَلکاں پیاریاں
چَن دے گِرد ے جیویں جھُرمٹ ہے لایا تاریاں
نُور دے گِرد ے سی پایا نُوریاں نے شور اِیوں
شمع تے پروانیاں دا ہوندا اے زور جیوں

مُشک تے کستُوریاں دی قدرتی برسات سی
سوہنیاں ستاریاں نُھبّیں چمکدی پئی رات سی !
مرحبا صلِّ علیٰ ایہہ چار سُو نغمات سی

چَن دِی وِی روشنی لاڑھے دے اَگّے مات سی
نغمہ خواں قُدسی ملائک رقصاں ھر اِک حُور سی
فرش توں لے عرش توڑی نور نُور و نُور سی

میرے محمّد مصطفےٰ محبُوب رب نورِ مبیں
فرماوندے جبریل نوں سُن گل اے رُوح الامیں
دیکھے توں پھر ٹُر کے سارے سب زمیں تے اسماں
سوہنے سوہنے تے سُنکھے دیکھے نے اندر جہاں
میرے بارے وی توں اپنی رائے دا اظہار کر
مَیں ہاں لگدا تینوں کیسا سچّو سچ گفتار کر ؟؟
سُن کے ایہہ گل ادب سیتی آکھدے رُوح الامیں
تیری سونہہ اے مہ جبیں دیکھے نے کئی سوہنے حسیں
شک اس دے وچ نہیں پھریاں میں سّتے آسماں
وَدھ توں وَدھ میں حسیں دیکھے نے آفاق وچ جہاں
پر حبیب دو جہاں دعوئ میرا اے زور اے
توں چیز ای کُجھ ہور ایں تیرا شان ای کجھ ہور اے

کالی کملی

کردا اوہدیاں پاک قرآن صفتاں جیہڑی موڈھے تے سوہنا سجائے کملی
نوری نوری مزمل دی شان والی موتی رحمتاں والے لٹائے کملی
سجی ہوئی محبوب دے شانیاں تے کائنات نوں وجد لیائے کملی
سوہنی سوہنی نورانی تے من موہنی ہر اک عاشق دے دل نوں لبھائے کملی
اپنے دامن وچ لیکے خادماں نوں عجب عجب ای رنگ چڑھائے کملی
صدقے جاواں اُس سوہنے دے خلق اُتوں جیہڑا دشمناں ہیٹھ وچھائے کملی
والفجر یٰسین دی صفت والی گنہگاراں دے عیب چھپائے کملی
روز حشر غلاماں دے سراں تے وی آکے کرے گی سائے کملی
ایس کملی نے کیتی مخلوق کملی چنگی بھلی نوں کملی بنائے کملی

جیہڑے موسیٰؑ نے پائے سی طور اُتے
جلوے حافظ اوہ ویئی دکھلائے کملی

حضورؐ دے ہتھ مبارک

صفت کراں حضورؐ دے ہتھاں دی کی وانگ چمکدے جن حضورؐ دے ہتھ
مولا لامکان تے سدکے تے دِتّا عالم دا دھن حضورؐ دے ہتھ
لکھاں کافراں تائیں سمجھاوّن خاطر کردے جِنّ دوکھن حضورؐ دے ہتھ
دسّاں حافظ کی خوبیاں ہتھاں دیاں
چشمے جاری کردے ہن حضورؐ دے ہتھ

حضورؐ دے پیر مبارک

اُنہاں پیراں دی کراں تعریف کی مَیں جیہڑے پتھراں نوں موم بنائوندے پیر
اوس جگہ دی رب ہے قسم کھاندا جیہڑی جگہ تے لگدے جاوندے پیر
لکھاں بھاگ اِس مٹی نوں لگ جاندے جیہڑی مٹی اُتے ہیں آوندے پیر
حافظ انہاں نوں عرش نے چُمیاں سی
نوں کی جانے کی قدر رکھاوندے پیر

حضورؐ بشر نے کہ نور نے

اُٹھ اُٹھ دِلا ذرا ہوش نوں سنبھال کے !! عقل تے شعور والا دیوا رکھیں بال کے

پھسیں نہ توں بھیڑیاں عقیدیاں وچ وڑ کے ویکھیں پھٹ جاوے نہ ایہہ بہتا دودھ کڑھ کے

اپنا عقیدہ ویکھیں من چوں بھلائیں نہ

دین دیاں ڈاکواں دے مگر لگ جائیں نہ

رہویں ہشیار ہو کے دھوکا کتے کھائیں نہ ہیرے جئی زندگی نوں گھٹے وچ رلائیں نہ

اپنے عقیدے والے جھنڈے لہراوندا رہ پڑھ کے درود سوہنے نبیؐ نوں پچاوندا رہ

حضرت صدیقؓ والے قول نوں دہراوندا رہ!

چم چم گوٹھیاں نوں اکھیاں تے لاوندا رہ[1]

---

[1] حدیث شریف :- ذکرہ الدیلمی فی الفردوس من حدیث ابی بکر الصدیق رضی اللہ عنہ لما سمع قول المؤذن اشہد ان محمد رسول اللہ الخ

ترجمہ :- دیلمی نے فردوس میں ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ سے روایت کی سرکار نے جب مؤذن کا قول اشہد ان محمد رسول اللہ سنا اپنے کلمے کی انگلیوں کے باطنی حصے کو چوما اور آنکھوں سے لگایا پس حضورؐ نے فرمایا جو شخص میرے اس پیارے کی طرح کرے اسکیلئے میری شفاعت واجب ہو گی۔ نیز یہ واقعہ شامی جلد اول ص ۲۶۷، تفسیر روح البیان جلد ۲ ص ۱۴۱، موضوعات کبیر ملا علی قاری ص ۶۴ میں بھی موجود ہے۔

نعرے[۲] یارسول اللہ والے توں لگاؤندا رہ — حاسداں دے سینیاں چہ گوٹھے جھیک پاؤندا رہ

حشر دا دیہاڑا یاد رکھیں جدوں آویگا — حضورؐ دیاں منکراں دا بیڑا ڈب جاویگا

سوہنے نبیؐ بناں کسے پچھنی نہ بات اے

حضورؐ دے وسیلے نال ہووفی نجات اے

دتا سو جواب مڑ دل نے ایہہ بول کے — پورا پورا دساں گا جہان نوں ہیں تول کے

دینے انہاں لوکاں نوں جواب ہیں ضرور نے — جیہڑے کہندے دسو آپؐ بشر نے کہ نور نے

ہر گل دساں گا ہیں انہاں نوں سنوار کے

دودھ پانی وکھو وکھ کراں گا نتار کے

فکر نہ توں کریں ہیں نہ کسے کولوں ڈراں گا — ہر اک حاسد دا ہیں گھر پورا کراں گا

جدھے موڈھے جوڑ کے نیئیں شعر ہیں بناواں گا — آپیاں سمجھاواں گا روتیاں سمجھاواں گا

حدیثاں وکھلاواں گا دلیلاں دیندا جاواں گا

انھیاں نوں نور دا ہیں چانناں دکھاواں گا

۲؎ حدیث شریف:- فصعد الرّجال والنّساء فوق البیوت وتفرق الغلمان والخدم فی الطرق ینادون یا محمّد یا رسول اللہ- یا محمد یا رسول اللہ- (مسلم شریف جلد ۲ ص ۴۱۹)

ترجمہ:-

نور نے حضور میرا تے ایمان اے — آپ دے دا ای نور نال جگ تے جہان اے
ذرے ذرے وچ نبی دا ای نور اے — آپ دے دا ای نور دا تے سارا ایہہ ظہور اے

پتا پتا آپ دے ای کلمے سناوندا اے
بلبل آپ دے ترانے پیا گاوندا اے

آپ دی غلامی وچہ بادشاہی اے — آپ جیہد بنے اوہدی بن گئی خدائی اے
عرش فرش اتے اوہدے نام دی دہائی اے — ذرہ ذرہ سوہنے دا ای نور دا شیدائی اے

آپ دا جے نور پیدا رب فرماوندا نہ
قسم خدا دی لبھے کوئی نظر آوندا نہ

قد جاءکم من اللہ نور و کتاب مبین ۰ قرآن شریف۔ پ ۶

ترجمہ:۔ بیشک اللہ کی طرف سے ایک نور آیا اور روشن کتاب۔

حضور دا نور حدیث پاک دی روشنی وچ

فقد اخرج عبد الرزاق لبسندہ عن جابر بن عبد اللہ الانصاری رضی اللہ عنہما قال یارسول اللہ۔ بابی انت۔ اامی اخبرنی عن اول شئ خلق اللہ قبل الاشیاء قال ید ور بالقدرۃ حیث شاء اللہ ولم یکن فی ذالک الوقت لوح والاقلم ولا جنۃ ولا نار ولا ملک والاسماء والارض ولا شمس و لا قمر والا نس ولا جن فلما اراد اللہ تعالیٰ ان یخلق الخلق قسم ذالک النور اربعۃ (الخ) الفتاوی حدیثیہ ص ۵۱/۵۲ مطبوعہ مصر

ترجمہ:۔ عبد الرزاق اپنی سند کے ساتھ جابر ابن عبد اللہ سے اخراج فرماتے ہیں۔ کہتے ہیں میں نے عرض کی یارسول اللہ آپ پر میرے والدین قربان ہوں مجھے خبر دیجئے سب سے پہلے کونسی چیز اللہ تعالیٰ نے پیدا کی۔ فرمایا

(باقی اگلے صفحہ پر)

(بقیہ حاشیہ گذشتہ) اپنی قدرت کے ساتھ جدھر چاہے گھومتا ہے۔ میرے نور کو اس وقت پیدا کیا جس وقت نہ لوح تھی نہ قلم اور نہ جنت نہ دوزخ نہ فرشتے نہ آسمان نہ زمین نہ سورج نہ چاند نہ انسان اور نہ جن۔ پھر جب اللہ نے مخلوق کو پیدا کرنے کا ارادہ کیا، اس نور کے چار حصّے بنائے وغیرہ۔

نوٹ :۔ یہ حدیث نشر الطیب کتاب میں اشرف علی تھانوی نے تفصیل کیساتھ بیان کی ہے۔

تمام مفسرین کرام نے من اللہ نور سے مراد حضورؐ کا نور ہی لیا ہے چند تفاسیر کے نام ملاحظہ فرمائیں :۔

(۱) نیز۔ تنویر المقیاس تفسیر ابن عباس صـ۷۲، (۲) تفسیر روح البیان جلداوّل صـ۳۶۹ (۳) تفسیر صاوی شریف جلد اوّل صـ۲۳۸، (۴) تفسیر جلالین شریف صـ۹۷، (۵) تفسیر بیضاوی شریف جلد اوّل صـ۳۲۹، (۶) تفسیر ابن جریر صـ۸۷، (۷) تفسیر کبیر جلد ثالث صـ۵۶۶، (۸) تفسیر ماجدی جلد دوم صـ۲۴۴۔

قارئین کرام حضورؐ کے نور کے ثبوت میں مزید حوالہ جات میری (چھبے کنڈے) کتاب میں ملاحظہ فرمائیں۔ (حافظ)

کہ ع تو اصل وجود آمدی از نخست دگر ہر چیز موجود شد فرع تست (شیخ سعدی)

اشعار حاجی امداد اللہ مہاجر مکیؒ

سب دیکھو نور محمدؐ کا سب ہیچ ظہور محمدؐ کا جبریل مقرب خادم ہے سب جا مشہور محمدؐ کا
وہ منشا سب اسماء کا ہے وہ مقصود سب اشیا کا ہے وہ سرّ ظہور و خفا کا ہے سب دیکھو نور محمدؐ کا

کلیات امدادیہ صـ۱۶۲

دیگر

سرورِ عالم محمدؐ شاہِ دیں پیشوائے اوّلین و آخریں
ذات پاک ان کی نہ ہوتی پیدا اگر ہوتے کب ارض و سما جن و بشر

(کلیات امدادیہ صـ۱۶۲)

عقلی دلیل نال نور دا ثبوت

عقلی دلیل اِک سناں مَیں بول کے
سُنو ذرا ۵ دِل دِیاں گھڑکیاں نُوں کھول کے

نور کہندے او ہنوں جیہڑا خود ظاہر ہو کے
ہوراں نُوں وِی ظاہر کر دیندے لٹڑی چِڑ پردے

نھیرے وِچ لَمپ جدوں کوئی وِی جگاوندا اے
اوہدی روشنائی نال فیر نظر آوندا اے

اکھاں وِچ چمکدا جو ایہدے وِی اک نُور اے
اچھی بری چیز نُوں ایہہ پرکھدا ضرور اے

ایہہ سارا نظراں دا سمجھ ہیر پھیر اے
چانناں ایہہ دِن والا اِنھے لئی ہنیر اے

ایسے طراں جگ نُور نبی نُوں ہے جان دا
جیہڑا انہیوں منّ دا اوہ قائل ہے ایمان دا

خود وی ہے چمکدے تے ہوراں نُوں چمکایا اے
جیہڑا جیہڑا آپ دِیاں قدماں چہ آیا اے

کنکراں دے کولوں آپ کلمہ پڑھایا اے
ڈُبے ہوئے پتھراں نُوں پانی تے ترایا اے

رُکھاں کولوں آپ نے سلام کروایا اے
گُنگیاں دے تائیں ویکھ بولنا سکھایا اے

---

۵ فانّھا لا تعمی الابصار ولٰکن تعمی القلوب التی فی الصدور۔
ترجمہ:۔ سو یقیناً وہ نہیں ہیں اندھی آنکھیں ان کی اور لیکن اندھے ہو گئے ان کے دل وہ دل جو سینوں میں ہیں۔

کیہڑے وَس نور سُلطان نیئں سی جان دے؟   زمین نیئں سی جاندی کہ فلک نیئں سی جان دے؟
طائر نیئں سی جان دے حیوان نیئں سی جان دے؟   انسان نیئں سی جان دے غلمان نیئں سی جان دے؟

آپ ﷺ[1] نے چمکایا آ کے مکّہ دیار نوں
دُنیا دے ہر اک در و دیوار نوں

کعبۂ معظمہ دے نقش و نگار نوں!   مدینۂ منورہ دے گلیاں بازار نوں
حلیمہؓ دیاں عظمتاں نوں لوک گیت گاندے نے   آمنہؓ دی گود دیاں صفتاں سُناندے نے

شمع جیہڑی اوہ سوہنے نور بخشیں جگائی اے
اوہدی عرش فرش اُتے پھیلی روشنائی اے

روشن جے نہ کردے سادہ عرب دے مقام نوں   جان دا نہ کوئی کدی کسے دے وی نام نوں
مدینۂ منورہ نوں مکّہ عظام نوں   حلیمہؓ دی بلندی نوں نہ آمنہؓ دے نام نوں

چمکدی سب نوں حضورؐ دے ای نور نے
تاہیوں عرش فرش اُتے سب مشہور نے

○

---

[1] قرآن پاک پارہ ۲۲ سراجاً منیراً ۵ ترجمہ:-
امداد السلوک (رشید احمد گنگوہی) منیر نور دہندہ را گویند

گستاخاں دی مت ویکھو

تہانوں کھوٹے طوطے وانگ کنھے ایہہ پڑھایا اےح۲ — اِک لفظ بشر دا زبان تے چڑھایا اے

بَشَرٌ مِثْلُکُمْ بس رٹی جاندے او — مِنَ اللّٰہِ نُوْرٌ ولوں نظراں چُراندے او

وڈا بھائی اپنا حضورؐ نوں بناندے او ح۳

نبیؐ دیاں بیویاں نوں بھابیاں سداندے او ح۴

لکھ لکھ لعنت تہاڈے ایہو جہے ایمان تے — ایہو جہے عقیدے اُتے اُمتی سدان تے

ح۲ قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُکُمْ یُوْحٰی۔ (قرآن پاک)

ترجمہ:۔ فرما دیجئے کہ میں تمہارے جیسا بشر ہوں وحی کی جاتی ہے میری طرف۔

حدیث شریف:۔ قال انی لست مثلکم انی اطعم واسقٰی۔

ترجمہ:۔ فرمایا (حضورؐ نے) بیشک میں تمہاری مثل نہیں ہوں۔ بیشک میں کھلایا اور پلایا جاتا ہوں۔ (صحیح مسلم شریف جلد اول ص ۳۵۱ مطبوعہ دہلی۔ اور ابو داؤد جلد اول ص ۳۲۹ مطبوعہ دہلی)۔

ح۳ (ف) یعنی انسان آپس میں سب بھائی ہیں جو بڑا بزرگ ہو وہ بڑا بھائی ہے سو اس کی بڑے بھائی کی سی تعظیم کیجئے۔ معلوم ہوا کہ اولیاء، انبیاء، امام و امام زادہ، پیر و شہید یعنی جتنے اللہ کے مقرب بندے ہیں وہ سب انسان ہی ہیں اور بندے عاجز اور ہمارے بھائی مگر ان کو اللہ نے بڑائی دی وہ بڑے بھائی ہوئے۔ (تقویۃ الایمان ص ۵ مطبوعہ دیوبند)

ایک اور عبارت:۔ اگر صاحب تقویۃ الایمان نے پیغمبر خدا کو بڑا بھائی کہا تو شرعاً کیا گناہ کیا۔ (تذکیر الاخوان بقیہ تقویۃ الایمان ص ۲۰۷ رحیمیہ کتب خانہ دیوبند)

ح۴ **تبصرہ:۔** اللہ تعالیٰ فرماتے ہیں کہ حضورؐ کی بیبیوں کی مثال نہیں۔ بدعقیدہ کہتے ہیں کہ معاذ اللہ حضور ہماری مثل ہیں۔ اسی نسبت کے ساتھ میں نے کہا ہے کہ اگر حضورؐ آپ کے بڑے بھائی ہیں تو حضورؐ کی بیویاں رشتے کے لحاظ سے آپ کی بھابیاں ہی ہوں گی۔

حافظ

شرم ہووے ایداں کدی آکھوں نہ کھلو کے
ڈُب جاووں چُلیئے پچہ نک نوں ڈبو کے

بے دِیناں نوں اللہ ولوں منہ توڑ جواب

دیکھو ذرا کڈھکے تے سورۃ احزاب نوں
غور نال سُنو ذرا اللہ دے جواب نوں
یٰنِسَآءَ النَّبِیّ شاہد قرآن اے
حضورؐ دِیاں بیویاں دی شان دا بیان اے

حضورؐ دیاں بیویاں نوں ربّی فرمان اے
جگ دیاں عورتاں توں وکھری ہی شان اے

جیہڑا کہندا بھاٹی اوہدے خامی ہے ایمان وچ
نبیؐ دِیاں عورتاں جئی عورت نئیں جہان وچ
تسیں مِثلکم والا وِردا ای پکایا اے
ہور کچھ نظر نئیں قرآن وِچ آیا اے

مِثلکم رب نہیوں خود فرمایا سی
بلکہ حبیبؐ دی زبانوں اکھوایا سی

کہن دا کہان وِی سمجھو اک راز سی
دانشمنداں واسطے مقام پرواز سی
بشر مِثلکم تاہیوں فرمایا سی
انھیاں نوں راہ مستقیم دا دِکھایا سی

ھ یٰنِسَآءَ النَّبِیِّ لَسْتُنَّ کَاَحَدٍ مِّنَ النِّسَآءِ۔
ترجمہ:۔ حضورؐ کی بیویو تم لوگوں کی عورتوں کی مثل نہیں ہو۔

کِہیا میرے اُمتّی پلیکھے وِچ رَہن نہ
مَینُوں پُت رَبدا اِیہہ عیسٰی وانگوں کہن نہ

تُسیں مِثلُکُمْ والا وِرد اِی بنا لیا
مِنَ اللّٰہِ نُوْر والا قِصّہ اِی مُکا لیا
سایہ کدی ڈِٹھا دسّو کِسے حضورؐ دا
ٹھوس ہے دلیل سایہ ہُندا نہیوں نُور دا

شیطان دی حالت ایس جہان وِچ

کہہ کے ابلیس خاکی آدم تائیں مویا سی!
ایسے طراں اوس وی ایمان تائیں کھویا سی
اوہ وی ہُن دِل وِچ کہندا اے تے ضرور اے
سجدہ نہ کیتا ایہہ تے میرا ای قصور اے

جان دا جے اوہدوں ہی آدم دی حقیقت نُوں
گلے وِچ پاؤندا نہ رَیندی ہیں لعنت نُوں

خاکی خاکی کہہ کے ہُن خاک وِچ رُلیا
بخت میرا مارے ہُن اوس ویلے بھُلیا
پَیندا ہار گلے وِچ میرے کم نیک دا
اوس ویلے آدم اگے متھے نُوں جے ٹیکدا

گُستاخاں دی حالت حشر دے میدان وِچ

ایسے طراں سمجھ لوو تُہاڈی وِی مثال اے
حشر والے دِن ہونا بہت بُرا حال اے
نفسی نفسی جدوں سارے نبی فرمان گے
اَپنیاں اُمتاں نُوں سب بھُل جان گے

مقام محمود وچ نبیؐ اودوں جان گے
سلسلہ شفاعت والا شروع فرمان گے

کوثر والے جام بھر بھر کے پلان گے
خادماں پیاسیاں دی پیاس نوں بجھان گے

دوزخی فرشتیاں توں امتی چھڑان گے
کالی کالی کملی چہ پھڑ کے چھپان گے

صراط اتے آن گے میزان اتے جان گے
خادماں نوں جنت والا رستہ دکھان گے

اوہو کجھ ہوویگا جو نبیؐ پاک چاہن گے
ہر اک گل آپؐ رب نوں منان گے

ربک فترضیٰ شاہد قرآن ایں
ربدی رسول نال کینی ہوئی زبان ایں

شان مصطفائی ویکھ اودوں پچھتائیں گا
وانگ ابلیس سر جنتر کرلائیں گا

کیہڑے منہ نال سوہنے نبیؐ کول جائیں گا
کیہڑے توں عقیدے والے پھل دکھلائیں گا
بے شرماں شرم نال اکھاں نہ اٹھائیں گا
دھکے اوتھے کھائینگا توں دھکے اوتھے کھائینگا

شان اوتھے ظاہر ہونی آپدی ضرور اے
فیر تینوں پتہ لگو بشر اے کہ نور اے

لہ ولسوف یعطیک ربک فترضیٰ۔
ترجمہ:۔ اور البتہ جلدی دیگا تجھے تیرا رب پھر تو راضی ہوجائے گا۔ پ ۳۰

آکھیں گا توں اوسویلے جے ہیں اوہ دوں جان دا
شانِ مُصطفائی نُوں سیاں دا پچھان دا

ویری ہُندا اَج کا ہنوں اَپنی ہی جان دا
حقدار ہیں بھی ہُندا اُمتی سدان دا

نقطے دی گل

ہور سُن غور نال دساں اِک گل ہیں
اِک ہور عقدہ وی کر دیاں حل ہیں

بلبے آدم ہوراں دانہ جیہڑے سویلے کھایا سی
جنت وِچوں آدم تائیں مولا کڈھوایا سی

کئی سال رہیا خود اِنج سی پکار دا
رَبنا ظلمنا دے نام نوں چتار دا

ظالم ہاں ہیں رب میرے ظلم ہیں گذاریا
اپنیاں پیراں نے کہاڑا خود ماریا

یونس نوں وی جیہڑے ویلے مچھی نگل گئی سی
اوسویلے آپنے وی ایہو گل کہی سی

ظالم ہاں ہیں رب میرے بڑا ظلم کیتا ہیں
ظالماں دی ٹولی وچ ناواں لکھ لیتا ہیں

پاک قرآن وچ آیت ایہہ مُبین اے
اِنّی کنتُ مِنَ الظّٰلمین اے

اسیں اگر ظالم کہیے انہاں نوں زبان توں
خارج اسیں ہو جائیے دین چوں ایمان چوں

---

۱ رَبنا ظلمنا اَنفُسنا وَاِن لَّم تغفِر لَنا وَ تَرحَمنا لَنَکُونَنَّ مِنَ الخٰسِرِین۔
ترجمہ:- اے خدا ہم نے اپنے نفسوں پر ظلم کیا۔ اور اگر تو ہمیں نہ بخشے اور رحم نہ فرمائے تو ہم نقصان اٹھانے والوں میں ہوں گے۔ (قرآن پاک پ)

بشر کہن والی ایتھے نبیؐ دی زبان ایں
اسیں خاکی بشر کہیئے آپؐ تے بہتان ایں

اعتراض

رب نے نئیں بشر کہیا کتے وی حضورؐ نوں — توں بشر بشر پیا آکھی جاویں نور نوں
خاکی بشر جیہڑا اوہدے جسم دا تے سایا اے — آپؐ دے تاں جسم دا[1] نہ سایا کسے پایا اے

خاکیاں چوں پیدا کہتاں نور کدی ہوندے نئیں
نوری[2] کھاندے پیندے نئیں تے نوری نہاندے دھوندے نئیں

شیر دا تے بچہ کہتاں شیر ای سدا اندا اے — بچہ انسان دا انسان ای کہاندا اے
نور دی اولاد آکھیں نوری سدواندی اے — خاکی دی اولاد اوڑک خاکی اکھواندی اے

سارے اعتراض تیرے ایہو ای پورے کرانگا
خادم ملاں حضورؐ دا ایں کسے توں نہ ڈراں گا

---

[1] آپکے وجود کا چاند سورج کے وقت سایہ نہ ہوتا تھا کیونکہ آپؐ نور تھے۔ دستغفار شریف اردو صہ ۲۶۵

[2] نوری کھاتے پیتے ہیں قرآن پاک میں ثبوت ہے۔ ہاروت ماروت فرشتوں نے زمین پر آکر کھایا بھی اور پیا بھی۔ (تفسیر عزیزی صہ)

جواب

کھول کے قرآن ذرا ویکھ نظر مار کے — زُخرُف سُورۃ وِچ آکھیا پکار کے
چھبیواں ہے رکوع اتے پچیواں سپارہ اے — مِنکمُ مَلٰئِکَۃً دا اشارہ اے

رب فرمائندا سنوں گر جے چاہواں میں ۳
تُساں وچوں فرشتے پیدا کر کے دکھاواں میں

بنن اوہ خلیفے ایس دھرتی جہان دے — فیر وی نئیں اوسدیاں قدرتاں پچھاندے
ایہہ سب قدرتاں نے ربّی شکور نوں — خاکیاں دے وچوں پیدا کر دینا نور نوں

ایہہ وی رنگ اوہنے اک قدرتی دکھایا اے
بناں باپ عیسیٰؑ تائیں پیدا فرمایا اے

کیویں کہناں خاکیاں چوں پیدا ہندے نور نئیں — منکر ایں خدا دا توں تیرا ایہہ فتور نئیں
ساڈے نال نجدیاں دا دس میل جوڑ کی — انہاں بناں رکی ہوئی دس ساڈی لوڑ کی

گھوڑیاں دے نال دس کھوتیاں دا سانگھ کی
ریٹھڑیاں گٹکاں تے موتیاں دا سانگھ کی

---

۳ وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ -
ترجمہ: - اور اگر ہم چاہیں توتم ہی سے فرشتے بنادیں جو زمین میں خلیفہ بنیں -
(پ ۲۵ سورہ زخرف)

کوئلاں نال کانواں ہکدی لائیاں نے اڈاریاں
راگیاں دے راگ کدی گاتے نہ مداریاں

گنڈھے وچوں پھل دی اِی باس کدی آئی نہ !
انھیاں نہ بیٹھیوں سوئی راس کدی آئی نہ

راگ دیاں لذتاں نوں بولیاں کی پانا ایں
راگ ملہار بھلا گنگیاں کی گانا ایں

کہناں سی میں کی آتے کی کجھ کہہ گیا
طبع دا رجحان میتھوں کیہڑے پاسے گیا

میں نہیں ایہہ کہندا میرا دل ایہہ سناندا اے
طبع دا طوفان میتھوں کی پی روڑھی جاندا اے

میرے تخیل دے دی پینڈے اجے دور نے
موضوع میرا ایہہ بئی بشر نے کہ نور نے

لبھا نئیں مقام اوہنوں شانِ مصطفیٰ دا
نام ابلیس جیہڑا عالم سی خدائی دا

تینوں دس لبھناں کی شان اے حضور دا
انھیاں نوں دسنا کی چاننا اے نور دا

نور نبی رب دا ہے نور گل ٹھیک اے
جھوٹھ نئیں میں کہندا میری پتھر اُتے لیک اے

منکر نئیں میں نبی میرے بشر وی ضرور نے !
ظاہر آپ بشر نے حقیقت وچ نور نے

میرے نبی پاک دی نورانی بشریت اے !
ہر اک بشر توں لاثانی بشریت اے

میرے نبی پاک قرآن والے بشر نے
سنے جوڑے عرشاں تے جان والے بشر نے

رحمتاں جہاں تے لُٹاں والے بشر نے | نوریاں نوں نور ورتان والے بشر نے
وَمَا یَنْطِقُ[1] والی شان والے بشر نے | فاوحیٰ[2] تے یوحیٰ نشان والے بشر نے

جنہاندے وجود نوری نوری دا نہ سایا اے

دُکھاں نوں اشارے نال جنہاں نے ٹرایا اے

شان پاک جنہاندے سراج تے مُنیر نے | میرے نبیؐ ایسے سوہنے بشر بے نظیر نے
فَقَدْ رَاءَ الْحَقَّ[3] جیہدی شان دا ظہور اے | اوہ بے ایہہ بشر سوہنا اصل جیہدی نور اے

اِعتراض

ایہہ وی اعتراض اے کہ نبیؐ اگر نور سی | روٹی کھاندے پانی دھانی پیندے کیوں حضور سی
شادیاں کرائیاں سن دُنیا تے آپؐ نے | بیٹے سن آمنہؓ دے فاطمہؓ دے باپؐ نے

سُسر سن آپؐ حضرت علیؓ ذوالنورینؓ دے

نانا پاک آپؐ سخی حسنؓ تے حُسینؓ دے

---

[1] وَمَا یَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰی ۝ پ - ترجمہ :- اور کوئی بات وہ اپنی خواہش سے نہیں کرتے ۔

[2] اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْیٌ یُّوْحٰی ۝ پ ترجمہ :- وہ تو نہیں مگر وحی جو انہیں کی جاتی ہے ۔

[3] مَنْ رَاٰنِیْ فَقَدْ رَاءَ الْحَقَّ ۔ (حدیث شریف) - ترجمہ :- جس نے مجھے دیکھا بیشک اس نے حق کو دیکھا ۔

نوری ہندے انہاں سب گلاں کولوں پاک نے — نوریاں تے ہندے کدوں کوئی انگ ساک نے
دھیاں پُت جمد نہ شادیاں کراندے نے — پانی دھانی پیندے نہ اوہ روٹی ٹُک کھاندے نے

پاک انہاں گلاں کولوں دس توں حضورؐ سن
فیر کیویں آکھداں کہ نبیؐ میرے نور سن

جواب

سن انہاں گلاں دا جواب وی سناناں واں — کلا کلا مسئلہ میں تینوں سمجھاناں واں
گل کوئی پر کھ لینی تیرا نئیں قصور اے — ایہہ تیری عقل تے دماغ دا فتور اے

گل میری کوڑی تینوں لگنی ضرور اے
میرے نہیوں وس میرا دل مجبور اے

اینا سمجھایا پر اثر تینوں ہویا نئیں — ساری رات روندی رئی فیر وی کوئی مویا نئیں
ساری رات سندی رئی ہیر دی کہانی سی — دنے کہندی ہیر دس مرد کہ زنانی سی

دیکے دلیلاں تینوں مغز میں کھپایا اے
اجے وی نئیں سمجھ وچ تیری کجھ آیا اے

رب پچھلے وی شعراں وچ کیہا میں ضرور سی — بشری لباس وچ رہندا اوہ نور سی
جدوں آپؐ عرشِ عظیم تے سدھارے سی — کنی سال عرش اُتے آپؐ نے گذارے سی

نوٹ:- بر حوالہ اگلے صفحہ تے دیکھیں۔

اوتھے دِس نبی سوہنے کی کجھ کیتا سی

روٹی[له] راٹی کھاہدی سی کہ پانی دھانی پیتا سی

عرش اُتے آپ دِی نورانی جلوہ گری سی — ایس لئی آپ کھان پین کولوں بری سی

دُنیا دے اُتے بشریت دا مقام سی — ایس لئی ایتھے آپ کھاندے طعام سی

ایسے طراں نظر کرو عیسٰیؑ دے بیان تے

ہزاراں سال ہوئے بیٹھے چوتھے اسمان تے

اوہ وی دس اوتھے کوئی روٹی ٹک کھاندے نے — آٹا اوہ گنھدے کہ توا تواتاندے نے

مُرغ مُرغ بھندے کہ قورمے اڑاندے نے — دِھیاں پت جمدے کہ شادیاں کراندے نے

اوس جگہ کیونکہ نورانی جلوہ گری اے

ایس لئی ایہو جنیاں نعمتاں توں بری اے

مُڑ جدوں فرشِ زمین اُتے آن گے — پانی دھانی پین گے تے روٹی راٹی کھان گے

ہر اک بشری تمنا رکھوان گے — دِھیاں پت جمن گے تے شادی وِی کران گے

شان بشریت وِچ اوناں ایں زمین تے

ایس لئی ہونا مجبور کھان پین تے

له وَاَلْقِ مَا فِی یَمِیْنِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوْا ۔ پ۱۶ سورہ طٰہٰ (له کا حوالہ مٹ ۷۵ پر)

ترجمہ:۔ اپنے ہاتھ کی چیز کو مت پھینکو۔ اُن کی مصنوع کو نگل جاوے گی۔

جواب

ایسے طراں حضرت موسیٰ دا بیان ایں ۔۔۔ جھوٹھ کہندا ہیں نہیں ایہہ شاہد قرآن ایں
ٹکر جادوگراں نال جیہڑے ویلے ہوئی سی ۔۔۔ من دے پیغمبری نوں اودوں کوئی سی

سب جادوگراں نے بنائے جادو نال سی
سپاں دا زمین تے وچھایا اک جال سی

اوس ویلے جھٹ غیبوں رب نے پکاریا[2] ۔۔۔ ہتھ والی چیز توں وی سٹ دے پیاریا
موسیٰ نے وی عصا جاں زمین اُتے سٹیا ۔۔۔ اوہ وی اک بہت وڈا ناگ بن کے اُٹھیا

دیکھ اوہنوں سپ سارے نٹھے ڈر ڈر کے
سارے اوہنے کھا لیتے اک اک کر کے

جدوں مڑ اصلی وجود وچ آیا سی ۔۔۔ پھیر دسو اوہنے کیہڑی چیز تائیں کھا یا سی
پھیر او ہو ڈنڈا سی تے ڈنڈا اکھواندا سی ۔۔۔ ایسا کیہڑا اوتھاں سی جو سپ اوہنوں آہندا سی

اعتراض

لڑ ابلیس والا جنہاں پھڑ لیتا اے ۔۔۔ ایہو جہی اعتراض اک اوہناں ہم کال کیتا اے۔

---

[2] وَاَوْحَیْنَا اِلٰی مُوْسٰی اَنْ اَلْقِ عَصَاکَ فَاِذَا ھِیَ تَلْقَفُ مَا یَاْفِکُوْنَ۔ پ سورہ اعراف
ترجمہ:۔ اور ہم نے موسیٰ کو وحی کی کہ اپنی لاٹھی ڈالو۔ تو وہ نگل گئی اسے جو گڑھتے تھے۔

اُحد وِچ جنگ جدوں ہویا گھمسان دا — ہویا سی شہید ڈنڈ شاہ دو جہان دا
خون دے وی قطرے تے منہ وچوں چونے — نوریاں دے ڈنڈ وی شہید کدی ہونے

اوہدا وی جواب تینوں پورا ایں سناواں گا
پوری طراں گل تیرے ذہن وچ پاواں گا

جواب

موت تے فرشتہ جیہڑا اقائم فرمایا اے — اِکدن بشر بن کے موسیٰ کول آیا اے
حضرت موسیٰ نے ایہہ کہیا اگوں بول کے — کون ایں توں آیاں کیویں دس گل کھول کے

دِتا ایہہ جواب اوہنے ہُنے کیوں حیران ایں
آیا ہی میں کڈھ کے لجانی اَج جان ایں

کہیا اگوں موسیٰ نے توں بڑا ای بیباک ایں — بڑا ای بے ادب ایں تے بڑا ای چالاک ایں
ایس طراں خدمت پیغمبراں دے آئی دا — ایس طراں نبیاں نوں آن کے بلائی دا

غضب نال چنڈ اک ماری اوہدے چہرے تے
رکھ دتی اوس دی سی اکھ کڈھ کے

اوہ وی اِک نوری سی گا نبی دا غلام سی — نکل جانا اکھ دا اوہ بشری مقام سی
ہن جد اصلی اوہ شکل وِچ آندا اے
دس کیتے دنیا نوں کانا اکھواندا اے

میرے دو بول گستاخاں نوں

نور دیو منکرو ایہہ دسّو ذرا سوچ کے
عقل توں جاہلتاں دی مٹّی نوں کھرُچ کے

مجسّمہ معراج ہیوں کیتا سی حضورؐ[1] نے
کیتا نئیں کلام سی گا نور نال نور نے

عرش عظیم دے نئیں رب تبے وڈھائے سی
گنہگار امتّی نئیں اوتھے بخشوائے سی

رتبہ ودھایا نئیں سی ہر اک حور دا
کیتا نئیں دیدار سیگا آپؐ نے غفور دا

من دے او کیتا سی معراج جے حضورؐ نے
فیر تسیں خود دسّو بشر نے کہ نور نے

جے تسیں کہندے او کہ ہویا معراج نئیں
فیر کتے تساں دی بیماری دا علاج نئیں

پنجے ویلے پڑھدے او ربدی نماز نوں
کردے بلند او ہدے نام دی آواز نوں

ادا جناں چر ہووے سنّت رسولؐ نہ!
اوناں چر ہوندی نماز وی قبول نہ

جے ایس گل تائیں غور نال سوچدے
کدی ناں جاہلتاں دی گیند تائیں بوچدے

جیہڑے ویلے ایہہ نہ زمین اسمان سی
عرش نہ او لوح کرسی گلشن جنان سی!

---

[1] حضورؐ فرماندے نے ۔ کُنتُ نبیًّا وَّ آدمُ بَینَ المآءِ وَالطِّینِ ۔
ترجمہ:۔ ہم اُس وقت بھی نبی تھے جبکہ آدم علیہ السّلام آب و گِل میں جلوہ گر تھے ۔

آبی خاکی ناری نہ کوئی حور و غلمان سی ‏— غرض کسے چیز دا وی نام نہ نشان سی

پہلے نور قطبی ستارے دے سجایا سی ‏— فیر نور آدم دی پیشانی وچ آیا سی

نبیاں دی آپ نے ای بگڑی بنائی اے

پہلے توبہ مقبول آدم دی کرائی اے

چخہ نمرود دی وی کیتی گلزار سی ‏— حضرت نوح دا وی بیڑا کیتا پار سی

تہاڈے کہیاں شان نہیوں گھٹنا حضور دا ‏— چمکدا ای رہویگا ایہہ نور اس نور دا

شان نوں مٹان والا خود مٹ جاویگا ‏— حشر تو‏ڑی جھنڈا اوہدے نام دا لہراوے گا

میری ہے دعا مولا صدقے رفیق دے

راہ مستقیم اتے چلن دی توفیق دے

صدقے پیارے پیارے سوہنے جئے حبیب دا ‏— حشر والے دن کجیں پردہ غریب دا

جنھوں تیک حق ہلیسی کینی ہیں پکارے ‏— سمجھنا نہ سمجھنا ایہہ تہاڈا اختیار اے

اک اک لفظ میرا ہیریاں دی جوڑ اے

نظم میری حافظا ایہہ پھلاں دا نچوڑ اے

○

اسیں نبیؐ پاک دا میلاد کروانا ایں

جنہے سانوں حشر والے دن بخشوانا ایں
صبح شام ذکر اوہدا اساں کری جانا ایں
نعرہ تکبیر تے رسالتؐ اساں لانا ایں
یارسول اللہ کہہ کے حاسد نوں جلانا ایں
بلدی اُتے تیل پا کے بھانبڑ مچانا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

لہ مسلم شریف اور ابو داؤد میں حضرت خواجہ ابو ہریرہ رضی اللہ تعالےٰ عنہ سے روایت ہے کہ آپ نے ارشاد فرمایا کہ میں قیامت کے دن سب سے پہلے شفاعت کرنے والا ہوں اور شفاعت قبول کیا گیا ہوں۔ (تفسیر مظہری جلد ۸ ص ۱۴۵)

لہ شاہ عبدالحق محدث دہلوی ماثبت بالسنۃ ص ۸۲ میں رقم فرماتے ہیں جس کا اردو خلاصہ حسب ذیل ہے ا۔ شب میلاد مبارک لیلۃ القدر سے بلاشبہ افضل ہے اسلئے کہ میلاد کی رات خود حضور صلی اللہ علیہ وسلم کے ظہور کی رات ہے، اور شب قدر حضور کو عطا کی گئی ہے۔ ظاہر ہے کہ جس رات کو ذاتِ مقدسہ سے شرف ملا وہ اس رات سے ضرور افضل قرار پائے گی، جو حضور کو دیئے جانے کی وجہ سے شرف والی ہے۔ نیز لیلۃ القدر نزولِ ملائکہ کی وجہ سے مشرف ہوئی اور لیلۃ المیلاد بنفسِ نفیس حضور پر نور صلی اللہ علیہ وسلم کے ظہور مبارک سے شرف یاب ہوئی۔

حاضری حضورؐ وِچ ساڈا ایہہ قیام ایں
ذکر اے حبیبؐ دا میلاد جیہدا نام ایں
رَب خود گھلدا درود تے سلام ایں
تہاڈے نزدیک بھاویں شرک اے حرام ایں
اساں مستحب[1] ایہنوں سمجھ کے کرانا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

آپؐ دے میلاد دِیاں جگ تے دوہائیاں سن
حوراں گھر آمنہؓ دے جنتاں چوں آئیاں سن
محفلاں میلاد دِیاں عرشیاں سجائیاں سن
کل کائنات نے ای خوشیاں منائیاں سن
رہیا وِس گھولدا شیطان جو نمانا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

جیہدی نعت خوانی آپ کیتی اے قرآن نے
جگہ جگہ جیہناں دے میلاد دے بیان نے

---

[1] امام جلال الدین سیوطی رحمۃ اللہ علیہ نے فرمایا کہ حضور صلی اللہ علیہ وسلم کی ولادت باسعادت پر شکر ظاہر کرنا ہمارے لئے مستحب ہے (روح البیان جلد ۹ صفحہ ۵۶)۔

پڑھدے درود نت حور و غلمان نے
ذکر جیہدا[1] اچا کیتا آپ رحمان نے

تسیں اوہدی شان نوں کی مور کھو گھٹا نا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

وَ اَمَّا بِنِعْمَةِ[2] حکم قرآن ایں
چرچا کرو نعمتاں دا رب دا اعلان ایں
ایہہ وی اک نعمتاں دے شکر دا بیان ایں
نعمتِ[3] عظیم سوہنا سرورِ ذی شان ایں

چرچا جیہدا جگہ جگہ اساں کری جانا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

سانوں فتوے شرک دے سناندے او سنائی جاؤ
آپوں جیہا آقا نوں بناندے او بنائی جاؤ

---

[1] قولہٗ تعالیٰ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ○

[2] قولہ تعالیٰ۔ وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (ترجمہ) اپنے رب کی نعمتوں کا خوب چرچا کرو دوسری جگہ ارشادِ باری ہے۔ قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوْا یعنی اللہ کے فضل اور رحمت پر خوشیاں مناؤ۔ معلوم ہوا فضلِ الٰہی پر خوشیاں منانا حکمِ الٰہی ہے اور حضور پر نور صلی اللہ علیہ وسلم رب کا فضل بھی ہیں اور رحمت بھی۔ آپکی ولادت پر خوشیاں منانا اسی آیت پر عمل کرنا ہے

[3] اور بخاری شریف کی حدیث ہے مُحَمَّدٌ نِعْمَةُ اللّٰهِ یعنی اللہ کے رسولؐ اللہ کی نعمت ہیں

اکھاں جے رسالت بھتیں چھڑاندے او چھڑائی جاؤ
تسیں مڑ کعبے وچوں آندے او تے آئی جاؤ

اسیں[1] تے دیدار روضے پاک دا ای پانا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

جیہڑا در فیض دا تے رحمتاں دی کان ایں
عرش نالوں وڈّھا او ہنے پائی ہوئی شان ایں
صدقے ہزار واری جیہدے توں جنان ایں
ڈیرہ جتھے لائی بیٹھا عرش دا مہمان ایں

اوتھے اسیں جانا نئیں تے ہور کتھے جانا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

موجب گستاخیاں دا آقا نے ٹھہرایا جو
پکڑ وچ سوہنے نبی مصطفےٰ دی آیا جو
اپنیاں نظراں بھتیں آقا نے گرایا جو
در مصطفےٰ اتوں گیا ٹھکرایا جو

---

[1] مَنْ حَجَّ فَزَارَ قَبْرِیْ بَعْدَ مَوْتِیْ کَانَ کَمَنْ زَارَنِیْ فِیْ حَیَاتِیْ - یعنی جس نے حج کیا پھر میری قبر کی زیارت کی بعد وصال میرے کے ہوگا مثل اس شخص کی جس نے میری حیاتی میں زیارت کی -
(مشکوٰۃ شریف جلد ۱ صفحہ ۲۴۱)

اوہدا فیر دَہر وِچ رکتے نہ ٹِکانا ایں
اَسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

منگدا ئیں[1] خیر جیہڑا سرورؐ دی شان توں
وانجھیا اوہ گیا آپ اَپنے اِیمان توں
پاسا جہنے پرت لیا صاحب قرآنؐ توں
لکھ وی نہ پھیرا وہنوں لبھناں جہان توں

ہُن وی توں سمجھ جا ایں تینوں سمجھانا ایں
اَسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

تہاڈا نئیں قصور تہاڈا قلب[2] ای حضورؐ نئیں
ڈِٹھا تُسیں عشق دی شراب دا سرور نئیں
وِسدا حضورؐ دا تہانوں تاہیوں نور نئیں
غور نال تکو تے حضورؐ ساتھوں دور نئیں

نبیؐ[3] دا تے مومناں دے دِلاں چہ ٹِکانا ایں
اَسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

---

[1] حدیث شریف: حضورؐ نے فرمایا وَ اللّٰہُ مُعطِیْ وَ اَنَا قَاسِمٌ ۔ یعنی اللہ عطا کرتا ہے اور میں تقسیم کرتا ہوں

[2] قولہ تعالیٰ: فِیْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا ۔ یعنی ان کے دلوں میں مرض ہے پھر اللہ نے ان کی مرض بڑھا دی ہے ۔

[3] قولہ تعالیٰ النبی اولیٰ بالمومنین من انفسہم ۔ (ترجمہ) کہ نبی زیادہ نزدیک ہے بہ نسبت انکی جانوں کے

جنہاں دِی طفیل عرش فرش دا ظہور اے
چمکدا اے ذرّے ذرّے وچ اوہدا نور اے
لبھدا نئیں جہنوں اوہدی نظر دا قصور اے
لقب اوہدا اَلشَّافِعِیْ یَوْمُ النُّشُوْر دا اے

جنہے سانوں دوزخاں دِی اگ توں بچانا ایں
اَسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

اَسیں جے میلاد وِی کرانے آں تے روندا او
جس سوہنے یار دا منانے آں تے روندا او
نعرہ یا رسولؐ دا جے لانے آں تے روندا او
قرآن پڑھ ختم جے دلانے آں تے روندا او

تہاڈا کم روناں ایں تے تسیں روئی جانا ایں
اَسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

اَسیں جیہڑا ختم پڑھ فاتحہ دلانے آں
سُنّت اَسیں سوہنے نبیؐ پاکؐ دی منانے آں
بزرگانِ دین دے ای قول دہرانے آں
تہاڈے وانگ فتویاں دی ڈانگ نہ چلانے آں

منکراں نے دوہاں ای جہاناں نوں گوانا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

تسیں وی تے وس لگے دا لائی جاندے او
وچوں وچوں قورمے تے کھیراں پئے اڑاندے او
اتوں اتوں شرک دے وی فتوے سناندے او
وچوں وچوں کھاندے او تے اتوں رولا پاندے او

ایہو جیہا ڈھنگ کدوں مڑ ہتھ آنا ایں!
اسیں نبی پاکؐ دا میلا کروانا ایں

بھاویں مودھے سدھے ہو کے زور تسیں لائی جاؤ
وانگ ابلیس چاہے باوندے دوہائی جاؤ
بھاویں آئے دن تسیں جلسے کرائی جاؤ
بھاویں سانوں شرک والے فتوے سنائی جاؤ

اک دن رب دی گرفت وچ آنا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

مدح خوان اوسدا ایہہ حافظِ قرآن ایں
رکھدا جو ہر بُرے بھلے دی پچھان ایں
عاصیاں نوں نبیؐ دیاں رحمتاں تے مان ایں
ئیںنوں رزا رب اُتّے مان تے گمان ایں

سمجھ کے شیطان وانگوں ردّیاں نوں جانا ایں
اسیں نبی پاکؐ دا میلاد کروانا ایں

لہ شرح مواہب لدنیا للزرقانی راوی عبداللہ بن عمر رضی اللہ عنہ :۔ اِنَّ اللّٰہَ رَفَعَ لِیَ الدُّنْیَا فَاَنَا اَنْظُرُ اِلَیْھَا وَاِلٰی مَا ھُوَ کَائِنٌ فِیْھَا اِلٰی یَوْمِ الْقِیَامَۃِ کَاَنَّمَا اَنْظُرُ اِلٰی کَفِّیْ ھٰذَاہ یعنی اللہ نے میرے سامنے ساری دی دنیا کو پیش فرمایا۔ پس ہم اس دنیا کو جو اس دنیا میں قیامت تک ہونے والا ہے اس طرح دیکھ رہے ہیں جیسے اپنے اس ہاتھ کو دیکھ رہے ہیں ۔

۹۰۰
نوسو چوہا کھا کے بلّی

دیکھو ایہہ ٹولی نجدیاں دی کی چار سو ویہہ دکھلاندی اے
نعرے یا رسول اللہ دے سن سن پٹّی وٹ کھاندی اے
کلمہ وی اسدا پڑھدی اے نالے استوں جان بچاندی اے
پتہ نئیں نہاں بے دیناں دی کیوں مت اکھڑدی جاندی اے

رب جانے نجدیاں ساریاں دے عقلاں دے بھیجے بھج گئے نے
اجے سورج نے اکھ کھولی نئیں تے اگوں ای باراں وج گئے نے
روضے پاک رسول اللہ تے کہندے جانا بدعت اے
ختم وی پڑھنا بدعت اے میلاد کرانا بدعت اے
غوث پاک دے نام دا سارا کھانا کھانا بدعت اے
رب نوں چھڈ کے غیراں اگے ہتھ پھیلانا بدعت اے

کوئی شرم حیا نوں منہ پاؤ کیوں ویری ہو گئے جاناں دے
تسیں ولیاں نوں ڈنگ ماردے او مردود نال زباناں دے

جد مشکل نہاںنوں بن دی اے پھر فتوے سب بھل جاندے او
ڈھڈ پیڑ وی ہووے جے تہانوں نس ڈاکٹراں دے ول آندے او
کدی ٹیکے پئے لگواندے او کدی پئے دوائیاں کھاندے او
مشکل نوں حل کرواون لئی غیراں دیاں مدداں پاندے او
مشکل دے ویلے نجدیاں نوں در رب دا نظری نئیں آندا
اس وقت توحید پرستاں نوں راہ رب دے گھر دا بھل جاندا
کیوں فارم چک کچہریاں ول پئے دوڑاں تسیں لگاندے او
کیوں کسے وکیل باڈی ہی اگے ترلے منتاں پاندے او
دے دیکے وڈیاں افسراں نوں پئے مشکلاں حل کرواندے او
کیوں ملدا کجھ نئیں رب کولوں غیراں دے در تے جاندے او
اسیں پیراں کولوں منگنے آں تہاڈے ڈھڈ پیڑاں پیندیاں نے
تسیں سڑ بل کوئلے ہندے او تہانوں اگاں لگیاں رہندیاں نے
او ہ کم وی نالے کردے او جیس کم نوں بدعت کہندے او
اس رکھ نوں کٹدے رہندے او جیس رکھ دی چھاویں بہندے او
بدعت وی کہندے رہندے او تے کھانا وی کھالیندے او
کجھ دین ایمان وی ہے تہاڈا ہر پاسے وگدے رہندے او

ایہہ مثال کسے نے دے کے رکھتی خوب تسلّی اے
نوں ڈٹھوچھپا کھلکے دیکھو بلّی جج نوں چلّی اے

اسیں نبی کریم دی یاد اندر جدے کتے میلاد کرانے آں
یا تیّجے، ساتے چالیّے دا ختم کتے دلوانے آں
دس فحش کلاماں پڑھنے آں یا فلمی گانے گانے آں
اوہدے پاک کلام نوں پڑھدے آں اوہدے نبی دا ذکر سنانے آں
تسیں اینویں سڑدے رہندے او کدی گل ایہہ گولی جاچی اے
انج کملے ہو ہو پھردے او جیویں کدھرے گاں گواچی اے

بتاں دے بارے جو آیتاں قرآن دے اندر آئیاں نے
اوہ آیتاں ربدے ولیاں دے ذمے مردود ولائیاں نے
تاویلاں آپے ای گھڑ گھڑ کے تفسیراں غلط بنائیاں نے
اسلام دے ٹوٹے کیتے نے وچ دین دے ونڈیاں پائیاں نے
نئیں پلّے بھورا علم دا دی پھیل وچ زعم ادیبی اے
انج دسدا کجھ نئیں اکھاں توں پر نام چراغو بی بی اے

۲ے چراغ بی بی کو دگاڑ کر چراگو بی بی کہا گیا۔

حاشیہ ۱ کا حوالہ صفحہ پہ

ایہہ کہندے اُنہاں نے کی دینا ہئی جنہاں نے قبراں ملیاں نے
جو غوث توں مدداں منگدیاں نے اوہ سبھو ساریاں جھلیاں نے
مَیں پچھداہاں اُنہاں اُتھیاں نُوں سرنہاندے سودر کھلیاں نے
جہنوں منگن دا نہ ڈھنگ ہووے اوہنوں دینا کی اے ولیاں نے

گل جنی اس نے کیتی اے بس اپنی کرن دے جوگا اے
اوہ مثال ہے اُتھی ککڑی تے خشخش دا چوگا اے

اِکوار توں غوث اعظم دے دربار دے اُتے جاتے سہی!
اِکوار توں کامل مرشد توں دِل اپنا صاف کراتے سہی
اعتقاد نوں پکا کرتے سہی ڈھنگ منگن والا پاتے سہی
پھر دسیں کی نئیں ملدا اے توں جھولی نوں پھیلاتے سہی

تینوں اپنے آپدی ہوش نہیں توں سمجھیاں کی اے پیراں نوں
ذات دی ہرکے کوہڑ کرلی جیہجے لائیں سنتبراں نوں

کی ہویا تہاڈیاں متاں نوں کیوں گل ہتیاں پئے کھاندے او
اِک سدھی سادھی گل تائیں ول پا پا کے سمجھاندے او
رنگ رنگ دے روپ وٹا کے تے تھاں تھاں تے پھاہیاں لاندے او
نالے ختم دی چیز حرام کروں نالے دیکھے ختم تے کھاندے او

یا بلے نے نجد یو سُنیاں دے کیوں قوم نوں لُٹ لُٹ کھاندے او
جُم جاندے پیر جدوں تہاڈے پھیر اصلی رُوپ دکھاندے او

لوکاں نوں ہے جاہل کہندے آپ ایہہ علماں والے نے
بھیڈاں وِچوں اُوٹھ پچھانن عقلوں خوب نرالے نے
مُنہ دے مِٹھے علموں چِٹے دِل دے اندروں کالے نے
عینک باجھوں دِسد اکُجھ نئیں اَنج ایہہ نظراں والے نے

خُوب کسے نے الف دے اُتے یادِتی اِک بندی[1] اے
ماں مرگئی اَنجے خشکی دے نال دِھی دا ناں پے ٹھنڈی اے

توں اُسدے شان نوں جانے کی جیہدی دُنیا گل دیوانی ایں
جیہدے دردی جبرائیل جیہاں کئی چِر کیتی دربانی ایں
جیہڑا وارث کل خدائی دا جیہدی رب دے گھر مہمانی ایں
اوہدی شان نوں اوہ نہ پا سکے جنہاں ڈِٹھی شکل نورانی ایں

توں نبی دے شان نوں جانے کی جو شان نہ جانے ولیاں دا
دُدّھ عرش نوں رُتبہ کئی درجے اوہدی پیاری پیاری گلیاں دا

---

[1] اشارہ اے اُلفت والے الف ول

اسیں کسے شیطان توں ڈریئے کیوں نہ ڈر سانوں طوفاناں دا

اسیں خادم پاک رسول دے ہاں جو والی دوہاں جہاناں دا

جو شہنشاہ ہے سلطاناں دا جو مالک وڈیاں شاناں دا

سانوں آسرا اوس حبیبؐ اے جو والی ساڈیاں جاناں دا

کجھ وگڑے دا نئیں درویشاں دا سب کتے بھونکدے رہندے نے

تے ککڑ کھیہہ اڈا کے حافظ اپنے سر پا لیندے نے

تجھ تے بولے چھانی کیوں بولے

تینوں اپنا پتہ کوئی ہے مورکھ توں کیہڑے تپن تپدا ایں!

توں ولیاں غوثاں قطباں نوں بے ادبا ٹچکراں کرنا ایں

بے ادبیاں تے گستاخیاں دا۔ توں اکدن بدلہ بھرنا ایں

توں منکر نبی دے نور دا ایں توں انھاں ہو کے مرنا ایں

ایہہ یاد رکھیں گل میری توں کدی کوئی زمانہ آونا ایں!

توں ستھ مل مل کے دیکھنا ایں تے رونا ایں پچھتاونا ایں

اَسیں جیوں جیوں لفدے جانے آں ایہہ دُونا ٹُر ٹُر کردے نے
بھلے مانس وِچہ شرم دے چُپ نے مُسِندے بچے کہند ڈردے نے
رب جانے ہو گیا انہاں نوں کی پتے اینویں کھپ کھپ مردے نے
اوہ مثال ہے کُتے والی گھاٹ دے نہ ایہہ گھر دے نے

ایتھے وی جھڑکاں پیندیاں نے اوتھے وی چھتر پینے نے
انہاں بے ادباں گستاخاں توں اوہ مینڈ گن ہلے لینے نے

میرے پیر نوں برا جو آکھے گا میں اس نوں بھلا بھلا دیاں گا
جے اک کوئی اس نوں آکھے گا میں اگوں دو سُنا دیاں گا
رہی جیاتی جے کر سب نوں تارے دِنے دِکھا دیاں گا
ایہہ وڈّھے علماں والے جو مُرتب نوں ل پڑھنے پا دیاں گا

مینوں مان ہے اپنے قلم اُتے مینوں آسرا اس سرکار دا اے
جو بگڑے کم سوار دا اے جو ڈُبتیاں بیڑیاں تار دا اے

مے نوش ہیں اوہدے در داہاں جیہدی دنیا سب مستانی ایں
جو روحِ حسن رض حسینی ایں جو محبوب سُبحانی ایں
جو سوہنا شاہ بغداد دا اے جیہدی دو جگ تے سُلطانی ایں
میں کتا اوہدے در داہاں گل اس دے نام دی گانی ایں

جے انگلی اس ول کریگا کوئی گٹ میں اسدے وڈھ دیاں گا

کوئی گھری نظر دیکھے گا تے ڈیلے دونویں کڈھ دیاں گا

کدی اپنا گھر وی پھولیا ای ہوراں نوں بُرے بنانا ایں

کدی ایہہ وی دل وچ سوچیا ای توں کس نال متھا لانا ایں

تینوں اپنی جان دی لوڑ نہیں توں شیر دی جوہ وچ آنا ایں

مُنہ پا کے ویکھ گریباں وچ پھر دسیں میں فلانا ایں

جہنوں اپنے گھر دی خبر نہیں اوہ غیر دے گھر دے پھولدی اے

چھج تے بولے حق ہے اوہنوں چھانی بھلا کیوں بولدی اے

شب برات[1] نوں کہندے مُور کھ حلوہ کھانا بدعت ہے

عید[2] والے دن سیویاں دا پکوان پکانا بدعت ہے

بچے[3] دے ختنے دے اُتے کٹھ کرانا بدعت ہے

محرم[4] دے دن ذکر حسینؓ سبیل لگانا بدعت ہے

کاں[5] دا کھانا جیئر نئیں گلا بلکہ نال ثواب وی اے

ٹھیک اے مولوی علماں والیو تہاڈا کتے جواب وی اے

---

[1] تذکیر الاخوان، اسماعیل دہلوی۔ [2] تذکیر الاخوان، اسماعیل دہلوی

[3] فتاویٰ رشیدیہ، رشید احمد گنگوہی۔ صفحہ ۱۱۳ [4] فتاویٰ رشیدیہ، رشید احمد گنگوہی صفحہ ۱۳۰

[5] تقویۃ الایمان صفحہ ۸ سطر ۲ و صفحہ ۹۹ سطر ۲۲

غیر نے جھٹ اُٹھ کے بہکر دے اپنے عیب نہ پھڑ دے نے
دامن چھڈ چھڈ دلیاں دے شیطان دی بُکلے وڑ دے نے
رنیاں پھدے ہکّاں اُتّے جدوں نمازاں پڑھدے نے
اِنج کھڑ دے لتّاں چوڑیاں کر جیوں ہالی ہل تے کھڑ دے نے

آپے عقلوں چِٹّے کورے سانوں دیندے منّتاں نے
اوہ مثال تشکین ہے اُنھاں گالے دے وچ لتّاں نے

کر لیو من آئیاں گستاخو اساں کی تہانوں کہناں ایں
ہے سمجھاؤ ناں فرض اساڈا بس سمجھاؤندے رہناں ایں
باقی اوہدے نال وی اک دن واہ تُساڈا پیناں ایں
گلّے کلّے مشرک نوں اُس آپے ای رسجھ لیناں ایں

بس کر حافظ چھڈ ہُن قصّہ نہ دے طول نظم نوں بئی
باقی کسراں پھر کڈھداں گے کدی جے کوئی ضرورت پئی

صِدق نال ہُندے بیڑے پار دیکھے

(طرحی نظم)

دِلا دِل کاہنوں ایویں چھڈناں ایں کھیل صِدق والے ذرا کھیل تے سہی

تَقُنَطُوتے رکھ کے نظر اپنی نال صِدق دے بیڑے نوں ٹھیل تے سہی

دِلوں وہم دے پردے نوں دور کرکے نال تار دے تار نوں میل تے سہی

صِدق والیاں دے نقش قدم چل کے دکھ اپنی جان تے جھیل تے سہی

فیر ادن گے تھاں تھاں نظر تینوں جیہڑے کدی ویں نئیں انوار دیکھے

دِلا چھڈیں نہ صِدق دا کدی پلا !

صِدق نال ہُندے بیڑے پار دیکھے

پہنچ جاندے اوہ منزل مقصود اُتے ترُے صدق دے جیہڑے سہارے جاندے

صدق کامل جے رکھیئے دل اندر گھر ملن لئی سجن پیارے جاندے

صدق نال جے چخہ وچ کُد جایئے اٹھدے چخہ دے ٹھم تنرارے جاندے

صدق نال جو نُوہ وچ ٹھل پیندا اُن دے اوہدے لئی لہراں کنارے جاندے

بناں صدق دے پُت پیغمبراں دے غرق ہندے سمندر وچکار دیکھے

دلا چھڈیں نہ صدق دا کدی پلّا
صدق نال ہندے بیڑے پار دیکھے

صادق صدق نئیں جاناں بھی وار دیندے سوہنے سجّن پیاریاں یاراں اُتوں

اکھاں میچ کے لنگھ جاندے صدق والے پیّاں راہ دیاں ننگیاں تلواراں توں

جیہدا کامل یقین نئیں کی لیناں اوہنے ولیاں دے جاکے درباراں اُتوں

صدق نال ای منگیئے تے خیر ملدا اولیاواں دے پاک مزاراں اُتوں

بناں صدق تے کامل یقین باجھوں ہندے تھاں تھاں تے سائل خوار دیکھے

دلا چھڈیں نہ صدق دا کدی پلّا
صدق نال ہندے بیڑے پار دیکھے

چُک چُک اَڈیاں کیتیاں نے زور لایا اے پر شان نہ صِدق دی گھٹ سکی

جیہڑی ندی فرعون نوں غرق کیتا حضرت مُوسیٰ دے اَگے نہ ڈٹ سکی

اوہ طُغیانی جیس گُنبے تباہ کیتے کشتی نُوح دی ناہیں اُلٹ سکی

اوہ چھُری جیس دُنبے نُوں ذبح کیتا اسماعیل دا لُوں نہ کٹ سکی

اُگے حیدر کرار جئے صادقاں دے ہندے خیبر دے قلعے بیکار دیکھے

دِلا چھڈیں نہ صِدق دا کدی پَلّا

صِدق نال ہُندے بیڑے پار دیکھے

ڈیرے لا دِتے جتھے وِی صادقاں نے اوہ جنگل وِی مثل گلزار ہو گئے

صِدق کامل بلال دا دیکھ کے تے سوہنے آپ اوہدے خریدار ہو گئے

دَند بار توں وار اَوَیس عاشق سچیاں عاشقاں وِچ شمار ہو گئے

کُنبہ صِدق توں وار شبیر حافظ سارے صادقاں دے تاجدار ہو گئے

صِدق والیاں دی راکھی کرن والے کئی جنت دی وِچ گلزار دیکھے

دِلا چھڈیں نہ صِدق دا کدی پَلّا

صِدق نال ہُندے بیڑے پار دیکھے

گودی آمنہؓ دے نوری پھل آیا

عرش فرش تے پئی فوّار نوری چشمہ ازلی رحمت دا کھل آیا
بجلی کڑکدی کُفر دے جھنڈ اُتے جھنڈ ابرِ بہار دا جھل آیا
مہک پھیل گئی کون و مکان اندر گودی آمنہؓ دے نوری پھل آیا
دِتّی عیسیٰ رُوح اللہ نے خبر جس دی اوہ اَج دُنیا تے ختمِ رُسل آیا
ڈھل گئے زمیں اسماں اَج نور اَندر بدّل لطف و اکرام دا گھل آیا
بچپال اوہ دُرِّ یتیم عربی پوّن اساں غریباں دا مُل آیا
پہلے کُل توں جیہدا سی نور بنیاں بن کے اَج اوہ رہبرِ کُل آیا
حافظ سوہنا محمدؐ رسول عربی
دِیوا کُفر دا اکرن گُل آیا

○

عرب دے لال دا کم

کملی والے دے رُخ انوار اگے چمک جاناکی بدرِ ہلال دا کم
اوہ بے مثل، بے مثل ہے ذات اُسدی بے مثال اُگے کی مثال دا کم
جدوں ہفت افلاک دی سیر کیتی گھڑیاں وِچ کیتا لکھاں سال دا کم
سنے جوڑیاں عرش تے پہنچ جانا
حافظ ہے ایہہ عرب دے لال دا کم

سبز مینار اپڑوں

شہنشاہیاں کروڑاں ہیں کراں صدقے اپنے آقا دے دَرِ دربار اُپڑوں
جِن سورج ستارے ہیں وارسّاں کملی والے دے رُخ انوار اُپڑوں
لیلۃ القدر شب قدر دی رات واراں سوہنی سوہنے دی زلفِ خمدار اُپڑوں
لکھاں جنتاں حافظا کراں صدقے
روضے پاک دے سبز مینار اُپڑوں

میری جنّت

کملی والے حضورؐ دی صفت لکھے اینڈی طاقت کتھے قلم جلی دے وچ
جو مٹھاس ہے اوہدی زبان اندر اوہ مٹھاس نئیں مصری دی ڈلی دے وچ
ہیں جنّت تے حوراں دا نئیں طالب میری جنّت ہے اوسدی گلی دے وچ
مہک جیہدے پسینے دی اے حافظ
پئی مہکدی اے گلی گلی دے وچ

حضورؐ دے خادماں دا شان

بڑا شان ہے نبیؐ دے خادماں دا مور کھ لوک نئیں اے پرخبر رکھدے
ایہہ جہان تے کون و مکاں کی اے لوح و قلم تے اوہ تے نظر رکھدے
سایہ جنہاں تے شافع محشر دا اے اوہ نئیں دوزخ دی نار دا ڈر رکھدے
حافظ سوہنے محمدّی خادماں دے
اگے شہنشاہ قدماں تے سر رکھدے

چرچے تھاں تھاں احمد رضا دے نے

○

آقا سُنّیاں دے احمد رضا آقا بندے خاص نبی مُصطفےٰ دے نے

جس نوں بخشی مخدومی ایں نبی سَر در خادم لاڈے غوث الوریٰ دے نے

پیشواواں کیتی پیشوائی جس دی پیشوا میرے پیشوا دے نے

پاکستان کی حافظ جہان اندر

چرچے تھاں تھاں احمد رضا دے نے

○

اعلیحضرت طریقت دی سلطنت وِچ تاجدار ہیں اولیاواں دے وی

رہبر خاص شریعتِ مُصطفےٰ دے تے امام نے آپ علماواں دے وی

مجددِ اعظم زمانۂ حاضرہ دے بادشاہ ہیں اُصفیاواں دے وی

اِتباعِ رسُولِ وِچ گُم ہوکے!

رہبر بنے حافظ اُتقیاواں دے وی

میرے آقا سردار دا نام سُن کے

○

گردن خم ہو جاندی اے ادب سیتی نبی احمد مختار دا نام سُن کے
کُفر شرک دا کالجہ پھٹ جاندا علی حیدر کرار دا نام سُن کے
سرتے پیر رکھ کے مشکل نس جاندی غوث پاک سرکار دا نام سُن کے
کنب جاندے نے نجد دے قلعے حافظ
میرے آقا سردار دا نام سُن کے

○

بخشی نبیاں دے سرور سرداری جنہوں اوہ نے سُنیاں دی لاج سردار احمد
اسیں سارے غلام سرکار دے آں ساڈے سراں دے تاج سردار احمد
ہویا کی جے نظراں توں چھپے ہوئے نے کردے دِلاں تے راج سردار احمد
سراج الحق سرکار دے اے حافظ
ہین روشن سراج سردار احمد

میرے آقا سردار دے در اُتوں

پائیاں کل شاناں شاناں والیاں نے نبی احمد مختار دے در اُتوں
لیا جرأت شجاعت دا سبق لکھاں علی حیدر کرار دے در اُتوں
سنداں لئیاں ولایت دیاں اولیاواں غوث پاک سرکار دے در اُتوں
حافظ ملیاں سرداریاں عالماں نوں
میرے آقا سردار دے در اُتوں

○

رضا دا شیر

ایہہ دربار اک اللہ دے ولی دا اے تاہیوں برسدا نور چوفیر ایتھے
سراج الحق دا روشن سراج اس وچ آنئیں سکدا باطل دا نھیر ایتھے
قلعے نجد دے جہنے مسمار کیتے جلوہ گر اوہ مرد دلیر ایتھے
جس دی ہیبت تھیں نجد دے ڈرن گدڑ
حافظ ستا رضا دا شیر ایتھے

○

قبلہ شیخ القرآن عبد الغفور ہزاروی رحمتہ اللہ علیہ

ایہہ نظم آپ دے وصال شریف تے لکھی گئی

○

عالم فاضل عظیم ذیشان مُفتی شیخ القرآن ہزاروی سی

جے نہ سمجھو مبالغہ سچ کہناں سُنّیت دی جان ہزاروی سی

اہلِ سُنّت دے واسطے مُلک اندر ظاہر اللہ دی شان ہزاروی سی

موڑے نجدی طوفاناں دے مُنہ جہنے اوہ مضبوط چٹان ہزاروی سی

ایسا آہنی مرد ہزاروی سی کول نجدیاں دے جیہدا توڑ کوئی نئیں

رہ گئے نجدی وچارے تے اک پاسے !

سُنّیاں کول وی آپ دا جوڑ کوئی نئیں

○

ہر اُستاد کدا اس طراں کر سکدا۔ کیتی جیویں تفسیرِ قرآن اوہنے
عشقِ نبیؐ اندر ہر تھاں غرق ہو کے کیتی سوہنے دی شان بیان اوہنے
چھٹے یار کے ونڈے علماء تائیں ہر تقریر وِچ دُرِّ عرفان اوہنے
اج دے مولوی ٹُرن اس راہ اُتّے قائم کیتے نے جیہڑے نشان اوہنے
طرف وعظ دا اپنے لئی حضرت نال خاص انداز دے ساز یا سی

اِک ڈِڈ کی رب نے آپ تائیں!
کِنّیاں خوبیاں نال نوازیا سی

○

لیکے فیض بریلی شریف وِچّوں قسمت کِنّیاں دی اوہنے سنوار چھڈی
علم و عمل دے لا کے مضبوط چپّو سارے سُنّیاں دی بیڑی تار چھڈی
پوری زندگی ذوقِ جنون اندر درس واعظ دے اندر گذار چھڈی
سادہ سادہ نال دین دی گل کیتی گویا دِین توں زندگی وار چھڈی
منطق فلسفہ علم الکلام والادب نے بخشیا ہویا سی تاج اُسنوں

سارے سُنّی نے سدا مشکور اوہدے
حافظ کرے کی پیش خراج اُسنوں

○

شیخ القرآن علامہ عبد الغفور ھزاروی رحمۃ اللہ علیہ

ایہہ چند اشعار عرس صاحب لولکڈی تقریب سعید تے آپ دے دربار شریف تے پڑھے گئے

عالم آپ دے پائے دا کوئی نہیں سی

عالم آپ دے پائے دا کوئی نہیں سی! عالم آپ ای اپنی شان دے سن
مغز پاک قرآن دا پیش کر دے مسئلے دسدے جد اوہ قرآن دے سن
میرے آقا دی اک اک گل وچوں چشمے پھٹدے علم عرفان دے سن

حافظ شیخ القرآن ھزاروی دے
ڈھنگ وکھرے وعظ سنان دے سن

جاہ وجلال ھزاروی دا

ہو جاندے سی سارے مرعوب دشمن تک کے جاہ وجلال ہزاروی دا
تازہ ہندے ایمان سی دوستاں دے دیکھ حسن وجمال ھزاروی دا
نقطے نقطے چوں کر دے سی حل نکتے ایہہ سی خاص کمال ہزاروی دا

کردا دولت تقسیم ھزاروی دی
ہن ایہہ حافظ[1] لال ھزاروی دا

---

[1] ایہہ اشارہ مفتی عبد الشکور صاحب مدظلہ العالی دی طرف اے۔

اُٹھیا اوہدا جنازہ جہان وِچّوں

ہَر ویلے ای رہندا سی مست جیہڑا میخانہؑ گوہر دے جام دے نال

اُٹھیا اوہدا جنازہ جہان وِچّوں شان و شوکت اَتے دھوم دھام دے نال

گھروں اُسیں مہمان اوہ وِدَاع کیتا نعت خوانی صلوٰۃ و سلام دے نال

بھاگ لگ گئے ایس زمینؑ نُوں وی ایس عاشق دے بار و قیام دے نال

اَج اوہ آقا نئیں بزم وِچ نظر آوندا جیہدا پیار سی ہَر اِک غلام دے نال

جِہنوں ویکھیاں لَہندی سی بھکھ دِلدی دِل پرچاؤندے آں اوہدے ہُن نام دے نال

عُرس والیا تیری درگاہ اَندر حافظ عرض کردا احترام دے نال

نواں سورج ہُن چڑھے جو مُلک اَندر
چڑھے سوہنے دے سوہنے نظام دے نال

لہ جتھے ہزاروی صاحب دا مزار مقدس اے میرا اشارہ اوس زمین وَل اے۔

علم والی جاگیر ھزاروی دی

عالم فاضل کی پیروی قدر کر دے قسم رب دی پیر ہزاروی دی
ہو جاندے سی واللہ ایمان تازہ سُن سُن تقریر ہزاروی دی
کوئی نائی دا لال نئیں ٹپ سکیا کھچی ہوئی لکیر ہزاروی دی
بعد آپ دے مفتی شکور صاحب زندہ رکھی توقیر ہزاروی دی
مفتی صاحب دے نے منتقل ہو گئی علم والی جاگیر ہزاروی دی
دیکھو بیٹے دے رُخ انوار اندر چمک رہی تنویر ھزاروی دی
رنگِ سخن کلام و بیان وِچ وی ہو بہو نظیر ھزاروی دی!

شکل و صورت دی غور تحقیق دیکھ حافظ
پوری پوری تصویر ہزاروی دی

مناظرِ اعظم محمّد عمرؒ رحمتہ اللہ علیہ

ایہہ چند رباعیاں آپ دے عرس مبارک دے موقعہ تے پیش کیتیاں گئیاں سن

عالم فاضل محدث فقیہہ اعظم تے مناظر نڈر دلیر سَن آپ
نقطے نقطے وِچوں کر کے حل نکتے کر دیندے مخالف نوں زیر سَن آپ
جملے جملے اندر لفظ لفظ اندر دیندے دُرّ عرفان بکھیر سَن آپ
ہر میدان اندر غالب اون والے حافظ شیر ربانی دے شیر سَن آپ

کملی والے دے دَر دے فقیر سچے حق سچ دی روشن دلیل سَن آپ
لیکے فیض پہنچے لکھاں منزلاں تے راہِ حق دے سنگِ میل سَن آپ
ہر مناظرے وِچ مخالفاں نوں گل وِچ کر دے ذلیل سَن آپ
پاکستان کی حافظ جہان اندر اہلسنت دے اعلیٰ وکیل سَن آپ

کملی والے دے ڈبے عشق اندر کملی والے دی وسدی شان سَن آپ
کر دے پھل سَن آپ دے منہ وچوں کر دے جدوں تلاوت قرآن سَن آپ
جے نہ سمجھو مبالغہ سچ آکھاں سنیت دی روح تے جان سَن آپ
ٹکراں مار جس نوں مر دے رئے نجدی ایسی حافظ مضبوط چٹان سَن آپ

واںگوں آپدے شستہ بیان اندر کردا کوئی وی عالم خطاب نئیں سی
ہر سوال دا دیندے جواب پورا رکھدے گل کوئی زیرِ نقاب نئیں سی
کسے مرحلے کسے مقام اُتّے اوندا طبع اندر اضطراب نئیں سی
اہلسنّت کی دنیا دے عالماں وِچ بابے عمر دا حافظ جواب نئیں سی

○

صاحبِ عرس محقق عظیم سن اوہ پہرہ جنہاں دا ہیسی قرآن اُتّے
نکتہ بینیاں دیکھ کے جنہاں دیاں سکتہ چھاوندا سی نکتہ دان اُتّے
کرماں والیاں بڑا سی کرم کینا کرماں والے اس اعلیٰ انسان اُتّے
ایہو جئے مناظر عظیم حافظ روز روز نئیں آوندے جہان اُتّے

○

ڈیوٹی عمر بھر دِتی اے عمر آقا داتا صاحب دے وی آستانے اُتّے
میرے داتا دی نظرِ خاص ہیسی کملی والے دے ایس مستانے اُتّے
ایس سلطان المناظرین ورگا نئیں مناظر سی کوئی زمانے اُتّے
بن کے حق دی بجلی سی سدا گردے حافظ نجدیاں دے آشیانے اُتّے

○

محمدؐ عمرؔ سرکار نے عمر اپنی ہے سی ناویں حضورؐ دے لا دِتی
بابے عمرؔ نے عمرؔ جرار وانگوں لبستی باطل دی ہیبسی لرزا دِتی
وَاللہ خدمتِ دین اسلام اندر بابے عمرؔ نے عمر لنگھا دِتی!
اہلسنّت جماعت دی اے حافظ محمدؐ عمرؔ نے عمرؔ وَدھا دِتی

چن سُنیاں دے فلک دا چھپ گیا اے دکھو اجل دے بدلاں بھاریاں وِچ
چمک دَمک پر اپنی گیا چھڈ کے انہاں اپنے جگر دے پاریاں وِچ
نور آپ دا اِ ای نظری آوندا اے صاحبزادیاں پیاریاں ساریاں وِچ
چن چھپن لگا جیویں اے حافظ چھڈ جاندا اے چمک ستاریاں وِچ
اہلسنّت کی غیر وِی پئے کردے اج تعریفاں مناظرِ اعظم دیاں
درس حشر تک دیندیاں رہن گیاں سب تصنیفاں مناظرِ اعظم دیاں

سیدپیر شبیر شاہ رحمۃ اللہ علیہ سرکار ڈھول شریف دے چالیہے تے لکھے گئے اشعار

جس مرید دا پیر ٹر جائے

اوس شہنشاہ نوں لگدی چوٹ گہری جیہدی شاہی دا کامل وزیر ٹر جائے

آجاندی اے قیامت اس قوم اُتے جیہڑی قوم دا رہبر امیر ٹر جائے

اوس بھین کو یوں پچھو دکھ جا کے جیہڑی بھین دا گھر وچوں ویر ٹر جائے

سٹ اوہدے ای سینے تے وجدی اے

جس مرید دا حافظا پیر ٹر جائے

ننگی تلوار سن آپ

قبلہ دائم الحضوری دی بارگاہ وچ تے منظور و مقبول سرکار سن آپ

معرفت ولایت دی سلطنت دے ایس دور اندر تاجدار سن آپ

اُمت نانے دی سمجھ کے خادماں نوں سینے نال لا کے کردے پیار سن آپ

تے گستاخاں بے ادباں لئی اے حافظ

قسم رب دی ننگی تلوار سن آپ

گُلّی دا سیک

ڈھاواں پیندیاں سب دیاں در اُتّے اج بُرا تے بھاویں کوئی نیک آوندا
اپنے پیر دے ہجر فراق اندر ہر اک نار دا دُور روائی ہیک آوندا
ہر اک اتھرُو ڈُلدیاں اکھیاں دا وِچ سینے دے مار دا چھیک آوندا
گُلّی حافظا جیہدی وی ہے سُڑدی
بُہتا اوسے نوں گُلّی دا سیک آوندا

سخی پیر شبیرؒ

آقا پیر شبیر دی قسم رب دی دُھم پئی ہوئی اے راوی بار دے وِچ
اج دے پیراں وِچ اوہ نہ دِسدیاں نے جو سن خوبیاں الیس سرکار دے وِچ
جھکّھڑ اجل جُھلائے ایہے اتھے خزاں آگئی اے موسم بہار دے وِچ
حافظ روندیاں چھڈ سرکار سانوں
آپ لیٹ گئے عالی دربار دے وِچ

بے لگام ضیاءالقاسمی

ایس زبان دراز تے بے لگام مُلّاں دے اوس مضمون دے جواب وِچ ایہہ چند اشعار لکھے گئے نے جیہڑا اَج توں چند ماہ قبل رسالے "افریشیا" وِچ چھپیا سی ۔ جیہدے وِچ ایس خبیث نے میرے پیشوا محدثِ اعظم پاکستان قبلہ محمد سردار احمد رحمتہ اللہ علیہ دی شان وِچ گستاخیاں کیتیاں سن ۔ (حافظ)

بُغض القاسمی بُغض دے وِچ پھردا ایہدے فہم دی ختم ضیا ہو گئی
جنّے چُپ سی ادنے ای اُبھراں گئے ہُن کیونکہ ظلم دی اے انتہا ہو گئی
سُن کے بول گُستاخ دے زہر بھنّے میرے جذبے دی تند ہوا ہو گئی
انتقام دی بھڑک پئی اگ سینے میری قلم اَج کلکِ رضا ہو گئی
مَیں مجبور ہویاں شعر لکھن اُتّے گلاں سُن سُن کے ایس خبیث دیاں
جاناں ناؤں پیاریاں سُنیاں نوں شاناں حافظا شیخ الحدیث دیاں

سردار احمد قبلہ میرے پیشوا دی شان وِچ توں پیا بکواس کرناں ایں
اِنتشار پھیلا کے مُلک اندر پیا اَمن دا ستیاناس کرناں ایں
بمب چُک فساد دے موڈھیاں تے اہلِ اَمن نوں پیا حراس کرناں ایں گئی
داغ دھون لئی اپنے ڈھڈ کیاں دے اَج اہلِ حرمین دا پاس کرناں ایں

کُٹھ تے مُٹھ

کھڑا گُٹھ تے بیٹھا توں مُٹھ جاہیں فتنہ فقد فتور مچائی پھردا ں
ٹھنگاں واںگ ٹُولی دے چَک کے تے فلک چُکنے د ے رڑدے پائی پھردا ں
اہلِ حرم دی لیکے آڑ مُلّاں جھنڈے فسق فجور دے لاتی پھردا ں
توں گستاخ حضورؐ دا ہو کے تے
سا کا داری حرمین دی چائی پھردا ں

دِین فروش مُلّاں

جاہل قاسمی دِین فروش مُلّاں تانی واںگ بے غیرتاں ہِک جاناں ایں
پلّہ جیہدا وی بھارا توں دیکھناں ایں نال ہوا دے اِک بک جاناں ایں
کدی مُفتی محمود دلے بنے چیلا کدی کول ہزار دی ٹِک جاناں ایں
توں ایں قاسمی ایسا دکا و سودا
جیہڑا مال خریدے اودھر وِک جاناں ایں

شیطان دا ٹولا

فتنے قدوالا فتنہ گر مُلّاں بے ایمان پُتّر بے ایمان دا اے
ایہدے ڈھڈکیاں ترجمہ غلط کیتا مسلماناں دے پاک قرآن دا اے
اوسے آیت دا بدل مفہوم دِتّا جِتھّے تذکرہ نبیؐ دی شان دا اے

ایہہ جو پھِر دا انساناں دے رُوپ اندر
حافظ ٹولا ایہہ سارا شیطان دا اے

دیوبندی ابلیس دے چیلے

دیوبندی ابلیس دا نام دُوجا سچے بول ایہہ اہلِ شعُور دے نے
شکلوں لگدے نے مسلمان پُورے دِچوں بھرے پرے فسق و فجور دے نے
سُڑدا اوہ وی حضُور دا نام سُن کے انہاں تائیں دی ساڑ حضور دے نے
اوہ وی منکر ہے نور دا اے حافظ ایہہ وی منکر حضُور دے نور دے نے

اَج چور سَادھ بَن دے

پٹن والے انگریز دے ٹکڑیاں تے نیں کجھ ہور کہناں ایہہ کجھ ہور کہندے

اہلِ حرم تائیں قتل کرن والے اَج اس طراں یَا پَا کے شور کہندے

پاسبان اسیں اہلِ حرم دے آں باہواں کڈھ کڈھ دیکھو مُنہ زور کہندے

تھیر کھاتہ ایہہ نئیں تے ہور کیہ اے چور سادھاں نُوں اَج ایہہ چور کہندے

غلاماں باد دا کُتا

غلاماں باد دا ایہہ بدمعاش کُتا راہ جاندیاں نُوں اینویں بھونکدا اے

جدوں اگوں کوئی مار دا اِٹ سر وچ پھیر دانگ کتوریاں ٹونکدا اے

کُچلے دتیاں کُتیاں وانگ ایہہ وی جیکر بیا کٹڈا ہر اک چونکدا اے

چھتراں نال ایہدی صحت ٹھیک ہندی حافظ نہ سانوں ایہدے .... دے اے

ﻪﻠ محقق ابوزہرہ مصری لکھتے ہیں:۔ (المذاہب الاسلامیہ صفحہ ۲۸۹ تا ۲۹۰)

شہر ہوں یا دیہات جہاں ان لوگوں کا بس چلتا وہاں پہنچتے اور قبے گرا دیتے۔ اس کی حد یہ ہے کہ بعض یورپین مصنفین ان کو مسجد شکن کے نام سے پکارتے ہیں (حالانکہ) یہ لقب مبالغہ پر محمول ہے۔ اس لئے کہ قبہ جات کو معبد کی حیثیت حاصل نہ تھی۔ غالباً یہ لوگ ان مساجد کو مسمار کر دیتے تھے جن میں قبے ہوا کرتے تھے۔ وہابیہ کے تشدد کی یہ آخری حد نہ تھی بلکہ اس سے بھی ایک قدم آگے بڑھ کر انہوں نے مقبروں کو مسمار کر دیا۔ جب دیارِ عرب میں وہ برسرِ اقتدار ہوئے تو صحابہ کے مقبروں کو گرا کر ان کو زمین کے برابر کر دیا۔ وہ چھوٹے چھوٹے امور کو بڑی اہمیت اور ان کو صنم پرستی قرار دیتے حالانکہ ان میں ایسی کوئی بات نہ تھی۔

اہلِ حرمین دے قاتل

بے لگام اے قاسمی ابو جہلا غلط ڈھنگ تیرے کون تبین دے نے
اولیاواں دے ہین گستاخ جیہڑے اوہ کی لگدے شاہِ کونین دے نے
اپنے بیواں دیاں قبراں نوں ٹھکے پچھ پتے کرنے جے توں طرفین دے نے
حسین احمد مدنی کہندے لالہ تیرا قاتل نجدی سب اہلِ حرمین دے نے

محمد بن عبدالوہاب نجدی کا عقیدہ تھا۔ کہ جملہ اہلِ عالم وتمام مسلمانانِ دیار مشرک و کافر ہیں۔ ان سے قتل و قتال کرنا اور ان کے اموال کو ان سے چھین لینا حلال اور جائز بلکہ واجب ہے۔ (الشہاب ثاقب ص۴۳ حسین احمد مدنی)

محمد بن عبدالوہاب نجدی کو وہابی کہتے ہیں ان کے عقائد عمدہ تھے۔

(فتاوٰی رشیدیہ ص۵۵۱)

حوالہ گذشتہ ص۴۸ :- یا ایھا الناس ضرب مثل فاستمعوا لہ ان الذین تدعون من دون اللہ لن یخلقوا ذبابًا و لو اجتمعوا لہ و ان یسلبھم الذباب شیئًا لا یستنقذوہ منہ ضعف الطالب و المطلوب ہ (قرآن پاک پ۱۷ سورۃ الحج)

ترجمہ :- اے لوگو ایک کہاوت فرمائی جاتی ہے اسے کان لگا کر سنو۔ وہ جنہیں تم اللہ کے سوا پوجتے ہو، ایک مکھی نہ بنا سکیں گے۔ اگرچہ سب اس پہ اکٹھے ہو جاویں۔ اور اگر مکھی کچھ ان سے چھین کر لے جائے تو اس سے چھڑا نہ سکیں گے۔

تفسیر ابنِ عباسؓ جلد دوم ص۲۱۶ میں لکھا ہے (اللہ کے سوا مراد بت ہیں)۔ تفسیر دُرِّ منثور ص۳۷

بے غیرت

ایہہ اُلفت وہابی دی اوہ نظم اے جیہدے وِچ اوہنے دِل کھول کے تے کھلیاں گالیاں کڈھیاں نے ۔ ایہہ اُلیسا مردُود شاعر اے جِہنے اولیاء کرام نُوں وی معاف نئیں کیتا ۔ جیہدی ساری شاعری ای تنقیدی ، تردیدی تے تخریبی اے ۔ اُلفت مردُود دی نظم دے چند مصرعے اپنی کتاب وِچ ایس واسطے درج کیتے نے تاکہ ناظرین میریاں جوابی نظماں پڑھ کے غلط اثر نہ لین ۔ مَیں ایہدے جواب وِچ جِنّے دی مصرعے لکھے نے اپنی طبع تے بوجھ پا کے لکھے نے ۔ تاکہ اُلفت خبیث نُوں ایہہ پتہ لگ جاوے کہ مَینوں وی ہر رنگ وِچ لکھن دا مَلکہ حاصل اے ۔ مَیں وی قلم دی نوک توں شمشیر دا کم لینا جاننا واں ۔

عزت دا رہندا اجے معروف کوئی آدمی تے فیر مزہ آجاندا کُجھ قیل وقال دا

کِس بیوقوف نال متّھا لون لگّے او ۔ ہے بار بار اپنا ضمیر جیہنوں ٹال دا

عقل سمجھ جیہدے لاگوں لاگوں دی دِی لنگھی نئیں تے پتہ جس جاہل نُوں وی اپنے نئیں حال دا

قدم ذرا سوچ کے اُٹھائیو تسیں شیخ صاحب شوہدے نال متّھا لونا کم نئیں کمال دا

بھلا مانس چُپ رہے تے سمجھا ایہو سمجھدا اے تیر چل گیا اوہدے رعب تے جلال دا

بڑے بڑے ہون گے بے غیرتے جہان تے بے غیرتا نئیں دیکھناں کوئی ہوندا ایہدناں وا

صرف انتقام دے ایہہ دِلی جذبات نے خدا دی قسم لوک کہندے تخم نئیں حلال دا

سارا شہر پھٹکاں تے پھٹکاں ہے پاوندا ذخیرہ جمع کر لیا سو لعنتاں دے مال دا
بہادری دا کم کیتا اپنے تے وتوں پر کھوتے چار مٹی بیا آپنی ای بال دا
نالے کہندا ابا جی تے نالے کھوتے گھوڑیا لکھ لعنت تیری ایس ونگی پھی چال دا
حیف تیرے جمتے اگے ایڈے سارے ہوئے تے حیف تیری عقل اتے حیف تیرے حال دا
جوبٹھ کسے پاسے دی ایہہ کتا کسے ملک دا۔ دبا دب بھونکی جاندا کٹا ہویا ڈال دا

کتا ایہنوں کہنا وی تے کتے دی توہین ایں
کتا کدی مالک نوں نئیں اکھیاں وکھال دا

اوہ ہیر دیا ماں میاں ایہہ ہیریاں دی کان ایں
نہر نام رکھیا ای سکے ہوئے کھال دا

او سکے بند بدعتیا او چوٹی دیا مشرکا محاسبہ تے کر کدی اپنے اعمال دا
صابیا ربا بیا شرا بیا کبا بیا او۔ توں کی بھلا لگناں ایں حبیب لاینرال دا
بدعتی مردودکی تے عاشق رسول کی توں قدر کچھ ساتھوں آ کے آمنہ دے لال دا
تیری بج روی تے ایہہ شوہدیاں ویکھ کے سوال ای نئیں پیدا ہندا تیرے تے ملال دا

سارے لوک جان دے ایہہ کہنوں بھلا پتہ نئیں
حرام دے توں کم کدی ہندا نئیں حلال دا

شوہدا تے کمینہ

(اُستاد دی نظم دا جواب)

بڑا چر کیتی اے ضمیر نال جنگ میں
بڑا چر رہیا ہاں میں قلم نوں سنبھال دا

سُن سُن گالیاں میں بڑا چر صبر کیتا
دِتّا نئیں جواب کوئی گال نال گال دا

اَک کے آخیر ہُن چکناں ایں قلم پیا
بوتھا ہُن بھنّناں ایں پیا اے چنڈال دا

کوئی گالی اِک وی نئیں کڈھنی حرامدے نوں
پورا پر دینا میں جواب اے سوال دا

سند کی اے تیرے کول دس کھاں حرامیاں اوئے
کیویں تینوں پتہ لگّا پُتّر ایں حلال دا

مَنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَثِيْمٍ عُتُلٍّ بَعْدَ ذٰلِكَ زَنِيْمٍ ۙ (قرآن پاک)

نیکی روکنے والا حد سے بڑھنے والا گنہگار ہے بعد اس کے حرام زادہ (ترجمہ اشرف علی تھانوی)

ذہن تیرا گندہ اے تے گندی اے خوراک تیری
گند وِچ رہنا ایں تے گند ایں اُچھال دا

گالیاں وِی کڈھی جاویں دین نُوں وی وڈھی جاویں
اگ وی عناد دِی ایں جگہ جگہ بال دا

لوکاں دی توں ذات پیا ندا ں کمینیاں اوئے
جائزہ تے لے ذرا اپنے توں حال دا

توں کیہڑا ایتھے ایں اُکات دیکھ اپنی توں
اُچی ذات اپنی توں کیہڑی ایں وکھال دا

کُتا تینوں آکھیاں وِی گالی تینوں لگدی نئیں
سُور نوں کی فرق پَینا اِسُور دی مثال دا

گندا اے ضمیر تیرا گندا اے خمیر تیرا
توں ہیں جاپداں کمینے تے کنگال دا

نُطفہ یقینی طور توں کسے غیر دا ایں
رنگ ڈھنگ دسدا اے تیری بول چال دا

گُڑھتی تینُوں دِتّی ہوئی لگدی اے شوہدیاں دی

جمّناں نئیں شوہدا اُہن کوئی تیرے نال دا

شیخ نئیں توُں شیخ پُت اصلی شیطان دا ایں

رِہیا ابلیس تینُوں گودی وِچ پال دا

اوہدے مُوہوں گل کیویں چنگی نکل سکدی اے

جیہڑا گُستاخ ہووے آمنہ دے لال دا

اوئے گُستاخا محبُوب دوجہان دیا

توُں بھلا کی لگیّں ربّ لایزال دا

وار تیرا روکیا اے لُچیا لفنگیا اوئے

اپنے ویں قلم کولوں کم لیکے ڈھال دا

میں جدوں وار کیتے روویں گا توُں جمدیاں نوُں

فیر کجھ مزہ اونال ویئوں قیل و قال دا

تیرے کولوں ڈر کے میں کداں بھلا چپ رہواں

سالائیں کمینیاں توُں مُصطفےٰ کمال دا

چِن وَتّے مُھکدا جو مُنہ نوُں بیڑ لَیندا
دُلیاں دے آکھے مُل گھٹدائیں لال دا

فیر مَینوُں چھیڑیا تے لکھ کے کتاب پُوری
جِیٹھّا پیش کراں گا ئیں تیرے احوال دا

بس کر حافظا نہ طوُل مضمون کر
دیکھاں گا ئیں نویں سرے دیوا کیہڑا بال دا

توں گستاخ تے مَیں نعت خواں حضورؐ دا

(کبت بحر)

نسبت ہے کی بھلا تیری میری شاعری دی
توں گستاخ تے ہیں نعت خواں حضورؐ دا

رنگ میری شاعری چہ پیار تے محبّتاں دا
تیرے شعراں وِچ رنگ شر تے فتور دا

توں مثلیث دے ای ہنیریاں چہ گُم رہناں
میرے کول چانناں بے مثلی دے نور دا

گالی تے گلوچ بکواس تیری شاعری چہ
میرے شعراں وِچ رنگ کیف تے سرور دا

تیرے شعراں وِچ تردید اوہدی شان دی اے
میرے شعراں وِچ رنگ شان دے ظہور دا

مَیں جیہدا کھاوناں ہاں اوسدے ای گن گاناں
تیرے وانگ کھا کے نئیں مالکاں نوں گھور دا

میرے سینے وچ اگ عشق رسول دی اے
تیرے سینے وچ سیک بغض دے تندور دا

نبی سوہنے کُل مختار دا ایں اُمتی آں
توں اک اُمتی ایں نبی مجبور دا

عاجزی دے زر نال جھولی میری بھری رہندی
تیرے پلے وچ سودا کبر تے غرور دا

میں وساں اُنس تے خلوص دے بہشت وچ
توں متلاشی رہناں فتنیاں دی حور دا

توں اوہدے نقص دی تلاش وچ سدا رہناں
میں متلاشی رہناں عظمتاں دے طور دا

تیرے وانگ کردا بے ادبی نئیں اولیاء دی
میں بھاویں پتلا ہاں عیب تے قصور دا

تیرے پلے وچ فیض سارا ای شیطان دا اے
میرے کول فیض نبی فیض گنجور دا

نیڑے کول سنگتاں نے نجد والے ٹولے دیاں
میں اک سنگی ہاں مدینے والے پور دا

اولیاء کرام دیاں قبراں نصیب میرے
توں اک رہن والاں ولیاں توں دور دا

کتھے اک نعت خواں تے کتھے گستاخ بھیڑا
دس کی مقابلہ اے شیر دا تے سور دا

نجدیاں وہابیاں دے کتھے ایہہ نصیب وچ
حافظ نے جو پینا ہویا جام ابن طہور دا

عرشاں دی سیر

واہ سبحان اللہ شان شب اسریٰ کیسی حسن افزوں ہے رات نوری
عرش فرش تے کون و مکان نوری چھما چھم پئی برسے برسات نوری
اج وی لیلۃ القدر دی رات وانگوں شجر و حجر پئے پڑھدے صلوٰت نوری
کیونکہ فرش توں عرش عظیم اُتے کملی والے دی جانی برات نوری
ایسے واسطے باغ فردوس اندر پئی وچ خوشیاں دے جھوندے نے

آئی آئی معراج دی رات آئی
ٹلے ہوا دے ڈاونڈیاں پاوندے نے

حکم مولا تھیں روح الامین آئے نبی پاک دے پاس پیغام لیکے
آپ ستے ہوئے سن اُمّ ہانی دے گھر جدوں آیا پیغام غلام لے کے
بڑے شوق سیتی وحی عرض کیتی نام پیار تھیں خیر الانام لیکے
اُٹھو اُٹھو حبیب خدا اُٹھو خادم آیا تُسانہاں سلام لیکے
تلیاں اپنے پیراں دے نال مل مل جبرائیل امین جگاوندا اے

جاگے آنحضور تے عرض کیتی

مولا آپ نوں یاد فرماوندا اے

کدھرے حور و غلمان رضوان قدسی منتظر ہے باغ نعیم کدھرے

کدھرے آدم تے حضرت داؤد عیسیٰ سلیمان تے موسیٰ کلیم کدھرے

کدھرے حضرت یعقوب اسحٰق یوسف حضرت نوح تے ملک سلیم کدھرے

پیا پاک نعلین دی خاک باجھوں جنبش کردا اے عرش عظیم کدھرے

سن کے روح الامین تھیں حکم رب دا آپ رب دے شکر گذار ہوئے

آب کوثر تھیں وضو حضور کر کے

جامے جنتی پہن تیار ہوئے

حاضر کیتا جبریل براق نوری جیہڑا آندا سی نال سجا کے تے

لاڑا عرش دا اُتے اسوار ہویا سہرا نوری لیبین دا لا کے تے

شامل ہوئے برات دے نال نوری، نوری مشعلاں خوب جلا کے تے

باگ پھڑی جبریل امین وحی جنج چڑھی پھر وِج وجا کے تے

پایا جھرمٹ فرشتیاں نوریاں نے گھڑیاں آئیاں خمار سرور دیاں

تھاں تھاں عطراں دے پئے چھڑکاہوون

تھاں تھاں بلن مہتابیاں، نور دیاں

نور و نور برات سی نوریاں دی جھڑیاں رحمت دے بدلاں لائیاں سن
روشن زمیں سی نال ستاریاں دے مہک وِلوں وِی حدّاں مکائیاں سن
کتے حوراں سن گاؤندیاں گیت نوری کِدھرے وجدیاں نوری شہنائیاں سن
چہرا چمکدا دُولہے دا ویکھ کے تے حوراں جنتی سب شرمائیاں سن
اودھر جنج حضور دی جا رئی آ ایدھر خبر نئیں ذرا وی فرشیاں نوں
اودھر عربی مہمان دے اون دیاں
عرش اُتے اُڈیکاں سن عرشیاں نوں
ہیسی رب دا حکم اسمانیاں نوں پہنن ہار شنگار غلمان سارے
سِہرے صَلِّ علٰے دے پڑھن حوراں قدسی مخملی فرش وچھان سارے
کر کے دوزخ نوں بند تے جنتاں نوں خوب نال ترکیب سجان سارے
جدوں تِیک نہ میرا محبوب آوے کھڑے منتظر رہن رضوان سارے
چار چند اج لا دیو چند اندر تارے ڈھلکاں مار دے نظر آون
عطر بیز ہواواں دے اون بُلّے
سمے ہر سُو بہار دے نظر آون

سوہنے مدنی محبوب دی جنج ایدھر مسجد اقصیٰ وچ ٹھہر گئی آ کے تے

اٹھ کے نبیاں رسولاں سلام کیتے نال ادب دے سیس نوا کے تے

سارے نبیاں دے بنے امام آقا دتی وحی اذان سنا کے تے

لیکے سوہنے نوں فیر براق نوری اپنی منزل تے ٹھہریا جا کے تے

جا کے سدرۃ المنتہیٰ اتے جبرائیل براق دی بس ہو گئی

اگے جان تھیں کنی کترائون دونویں

گل وس تھیں پھیرے وس ہو گئی

پھیر رف رف جو تیز رفتار والا حاضر خدمت حضور دے آن ہویا

بیٹھے رف رف تے میرے حضور جس دم رف رف وچ رفتار طوفان ہویا

پہنچے عرش عظیم دے کول جس دم ادن منی پھر حکم یزدان ہویا

سن کے حکم حضور دے دل اندر جوڑے کھولن دا جدوں دھیان ہویا

اوسے ویلے ایہہ غیبوں ندا آئی اگانہہ آجا اے میرے محبوب آجا

جوڑے کھولن دی کوئی نئیں لوڑ بنوں

سنے جوڑیاں میرے مطلوب آجا

جدوں آقا نے عرش تے قدم دھریا عرش اعظم نوں فیر قرار ہویا
اُدنُ منّی آپیار یا ہور نیڑے حکم پروردگار ہویا
رلے قصرِ لاہُوت وچ نُور دونویں فرق قاب قوسین وچکار ہویا
اُدنُ یا احمدُ اُدنُ یا احمدُ پھر وی حکم ایہو بار بار ہویا
غیبوں فیر اک وار آواز آئی ذرا ہور نزدیک اے یار آجا

پا کے سُرمہ مَازاغ دا وچ اکھیں
کر لے سوہنیاں میرا دیدار آجا

الغرض وچ پردے دے جا کے تے خُوب حق دے آپ دیدار کیتے
بہہ کے سوہنے نے رحمت آغوش اندر رج رج کے خُوب پیار کیتے
آئی یاد جد اُمّت تے اوس ویلے دفتر بخشش دے بیشمار کیتے
کیہا حق نے نہ گھبرا پیار ے تیری اُمّت دے بیڑے نیں پار کیتے
ہور طالب مطلوب نے وچ پردے لکھاں راز و نیاز اسرار کھولے

کئی ہور وی غیبی خزانیاں دے
بھیت یار نے سامنے یار کھولے

قبر یار نے یار نوں وِداع کیتا سیر جنّت دی خوب کرا کے تے
طرح طرح دے تحفے عطا کیتے راز و نیاز دے وِچ چھپا کے تے
فَاَوْحیٰ اِلیٰ عَبْدِہٖ والی دسّی مولا نے آیت سُنا کے تے
شان و شوکت دے نال حضور آئے سر تے تاج شفاعت دا پا کے تے
کئی برس گذار کے عرش اُتّے گھر آئے تے عجب تصویر ڈِٹھی
بستر آپ دا اوتویں سی گرم حافظ
اوتویں حرکت دے وِچ زنجیر ڈِٹھی

بِحَمْدِ اللہ ختم شُد پذیر

شاعرِ اہلسنّت حافظ محمد حسین حافظ کے دیگر نعتیہ شہپارے

حبیبِ اعظم	جو بار بار دفعہ چھپکر مارکیٹ میں آتی ہے جس میں فلمی و غیر فلمی طرزوں میں نعتیں، رباعیات اور مناقب غوث پاک پیش کئے گئے ہیں۔ صفحات ۹۶ ہدیہ روپے
طبیبِ اعظم	حضور غوث پاک کی شان میں لاجواب مجموعہ۔ علاوہ ازیں رقت آمیز نعتیں اور نظمیں، شہید کربلا کی شان میں رباعیات مختلف موضوعات پر پیش کی گئی ہیں۔ صفحات ۹۶ ہدیہ روپے
مستانے کعبہ	بہترین نظموں کا لاجواب شاہکار جس کی اکثر نعتیں ریڈیو پر پڑھی جاتی ہیں جسکی ایک نعت پاک (شہنشاہا حبیبا مدینے دیا) جسے ہر صاحب ذوق نے پسند فرمایا ہے۔ مرثیہ جات اور مناقب بھی پیش کئے گئے ہیں۔ صفحات ۹۶ ہدیہ روپے
بغداد دا چن	یہ تو نام ہی سے ظاہر ہے کہ یہ کتاب حضور غوث پاک کی شان میں ہوگی، اس میں غوث پاک کی شان میں مناقب اور دوہڑے پیش کئے گئے ہیں۔ پُر کیف نعتوں کے علاوہ ابوبکر صدیق، عمر فاروق، عثمان غنی اور مولا علی رضوان اللہ علیہم اجمعین کی شان میں رباعیات پیش کی گئی ہیں۔ صفحات ۹۶ ہدیہ روپے
سرور ای سرور	پُر سرور نعتوں کا مجموعہ جس میں اکثر نعتیں حضور کملی والے کی ولادت باسعادت پر لکھی گئی ہیں۔ صفحات ۹۶ ہدیہ روپے
جامِ سرور	اردو اور پنجابی نعتوں کا بیمثال شاہکار جس کی مشہور نعتِ پاک ہے۔ (نعت ہے زندگی نعت ہے بندگی)۔ صفحات ۹۶ ہدیہ روپے
حوّا دی بیٹی	جو کہ پہلی بار مارکیٹ میں آ رہی ہے۔ بہترین ادبی نظموں کا مجموعہ۔ شاعر نے نظموں کے رنگ میں دورِ حاضرہ کے منہ پر طمانچے لگاتے گئے ہیں غلط سوسائٹی میں بیٹھنے اور بری محفلوں کا اثر لینے والے لڑکے اور لڑکیوں کو راہِ راست دکھانے کی کوشش کی گئی ہے۔ حافظ صاحب کی اس رنگ کی یہ پہلی اور آخری کتاب ہے صفحات ۹۶ ہدیہ روپے

(ملنے کے پتے)
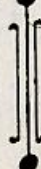
حافظ صاحب کی نایاب کتابیں چھپ کر بازار میں آگئی ہیں

نور دی بارش

اس کتاب میں حضورؐ کے علم غیب پر مفصل اور مدلل بحث کی گئی ہے نیز ایک نظم (آئینہ) جو کہ اس کتاب کی زینت ہے۔ نیز حضورؐ کے معجزات سے بھی اسکو شنگار کیا ہے یہ کتاب بارہا دفعہ چھپ کر فروخت ہو چکی ہے اور اب پھر مدت بعد چھپکر بازار میں آگئی ہے۔ بڑا سائز صفحات ۸۰ ہدیہ روپے

آدمؑ دی اولاد

مصنف نے ابتدا سے لیکر آج تک جتنی نظمیں مختلف موضوعات پر لکھی ہیں وہ سب جمع کر کے پیش کر دی ہیں۔ صفحات ۸۰ ہدیہ روپے

ہیریاں دی کان

اس کتاب کے اندر حضورؐ کے حاضر ناظر ہونیکے ثبوت میں مفصل اور مدلل بحث کی گئی ہے۔ دیگر منفرد نظموں سے بھی اس کو شنگار کیا ہے۔ یہ کتاب بہت مدت کے بعد چھپ کر مارکیٹ میں آئی ہے۔ صفحات ۹۶ ہدیہ روپے

سبز گنبد دے نظارے

سبز گنبد کے مکیں کی تعریف و توصیف میں بیمثال کتاب جس کا ایک ایک مصرعہ عشق محمدؐ سے سرشار ہے یقیناً اس کے کلام کو پڑھنے والے سچے عاشق سبز گنبد کے نظارے کر لیتے ہیں جس میں کلمہ پاک کا ذکر، درود شریف کا تذکرہ نیز حضورؐ کے معجزات اس کتاب اوراق کی زیبائش بنے ہوئے ہیں۔ یہ کتاب بھی تیسری دفعہ چھپکر بازار میں آئی ہے۔ صفحات ۹۶ - ہدیہ روپے

رحمتاں دی کان

رحمۃ اللعالمین کی شان میں بہترین گلدستہ عقیدت جس کا ایک ایک مصرعہ عشق مصطفےٰ میں ڈوبا ہوا نظر آئیگا۔ بہترین نعتوں، نظموں اور رباعیوں سے بھرپور مجموعہ۔ یہ کتاب بھی بہت دیر کے بعد دوسری جگہ چھپکر بازار میں آئی ہے۔ صفحات ۹۶ - ہدیہ روپے

پیام جبریلؑ

دلآویز، کیف پرور اور نعت و منقبت کی فخریہ پیشکش۔ اس کتاب میں مصنف نے بالکل اچھوتے انداز میں پیش کیا ہے۔ پیام جبریل کی ہر نعت پاک کو نعت خوانانِ عظام، صوفیاء کرام پسند فرمایا ہے۔ نیز دوہڑہ جات اور رباعیات سے بھی اس کے اوراق سجائے گئے ہیں۔ جدید طرز سے اسکو مزین کیا گیا ہے۔ بڑا سائز صفحات ۱۴۴ - ہدیہ روپے

(ملنے کے پتے)

جام نور

نویں نکلیہ کلام دا نوا ای مجموعہ۔ جیہدا اشتہار کافی عرصے توں کتاباں وچ پڑھدے آئے او۔ ہن چھپ کے مارکیٹ وچ آ گیا اے۔ جام نور دا اک اک شعر حضور دے مستانیاں تے دیوانیاں لئی کیف و مستی دے بھر پور جام پیش کردا اے۔ مدینے والے دے عاشقاں لئی نعت و منقبت دا حسین شاہکار۔ کملی والے دیاں محفلاں دا تمغا۔ حضور دیاں یاداں نوں تازہ رکھن لئی حسین یادگار۔ نعت خواناں دیاں من پسند طرزاں نال سجا کے ایہہ عقیدت دا گلدستہ پیش کیتا اے۔ اعلےٰ کاغذ۔ صفحات ۹۶۔ ہدیہ روپے

نور دا منارہ

گنبدِ خضریٰ دیاں نوری کرناں دی لشک اک اک مصرعے اندر لشکدی اے۔ شعر شعر چوں نورِ مصطفےٰ دا نظارہ تھندا اے۔ ایس کتاب وچ خاص طور تے شعراں دے رنگ وچ میں اپنے سینے دے درد پیش کیتے نے۔ اوہدی یاد وچ رون والیاں اکھیاں دے اتھرو دکھائے گئے۔ اوہدے عشق وچ تڑپ پھڑکن والے دل دی صدا پیش کیتی اے۔ اک اک مصرعے دا سہارا لیکے کملی والے دی بارگاہ وچ حاضری لئی فریاداں کیتیاں نے۔ مصرعے مصرعے وچ ناتمام سدھراں دا رونا رویا اے۔ ایس کتاب نوں پڑھن والا ہر اک عاشق اپنے ای دل دی کیفیت محسوس کریگا۔ ایس کتاب وچ ہجر، فرقت تے دکھاں دی اگ دا سیک ای سیک اے۔ نعت خوان حضرات واسطے عظیم تحفہ۔ بڑا سائز۔ صفحات ۹۶۔ ہدیہ روپے

فیضانِ باہو

جیہدے وچ سلطان العارفین حضرت سلطان باہو دے دوہڑے تے سی حرفی مکمل رنگ وچ اپنی عقیدت دا پورا پورا اظہار کیتا اے اک سی حرفی سلطان الاولیاء سلطان زمانہ حضرت سلطان حبیب رحمتہ اللہ علیہ دی یاد وچ پیش کیتی اے۔ ایس کتاب دے تمام شعراں دے راہیں مریدین دے دلاں نوں گرماون دی کوشش کیتی اے! کیف و سرور دیاں لذتاں نال بھرپور۔ فیضانِ باہو دا مصرعے مصرعے وچ نور۔ حق باہو دی عظمت دے شعر وچ رنگ تڑپن پھڑکن دا ہر مناقب وچ ڈھنگ نمایاں طور تے نظر آوندا اے اعلےٰ کاغذ۔ صفحات ۸۴۔ ہدیہ روپے

شاعرِ اہلِ سُنّت الحاج حافظ محمد حسین حافظ قادری رضوی

دے پنجابی، اُردو نعتیہ شہہ پارے
جو بار بار پڑھنے کو دل کرے

نوری لشکارا

منگتا حضور دا

مُرشدی محمد سرفراز احمد

پیامِ جبریل

مہکاں حضور دیاں

چھُبدے کنڈے

حافظ دیاں نعتاں

نور دا منارہ

چہرہ حضور دا

سرکار کی گلی ہیں

(نیا مجموعہ)
شہر مدینہ ایسا ہے

ناشر
اکبر بُک سیلرز
زبیدہ سنٹر ۴۰ اُردو بازار لاہور
Ph: 7352022